

Handläggare
Solveig BlidTill
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Telefon: 08-508 14 552

Verksamhetsplan 2017 för Enskede- Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd MBL-upplaga

Förslag till beslut

1. Verksamhetsplan 2017 för Enskede-Årsta-Vantör godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Omslutningsförändringar om 386,0 mnkr godkänns och anmäls till kommunstyrelsen.
3. Budgetjustering begärs hos kommunstyrelsen med 1,2 mnkr, för arbete för att motverka hemlöshet.
4. Ansökan om klimatinvesteringsmedel görs hos kommunstyrelsen med 18,1 mnkr.
5. Ansökan om budgetjustering för särskild kompetensutvecklingsinsats (KUS) görs för fyra projekt om totalt 3,2 mnkr.
6. Ansökan om budgetjustering för insatser för en giftfri förskola görs hos kommunstyrelsen med 8,7 mnkr.
7. Förvaltningschefen ges delegation för att ansöka om medel från sociala investeringsfonden
8. Priser till nämndens utförarenheter fastställs i enlighet med detta ärende.
9. Resultatenheter fastställs i enlighet med detta ärende.
10. Internkontrollplan samt system för intern kontroll godkänns.
11. Riktlinjer för kommunikation 2017 godkänns.
12. Plan för upphandling 2017 godkänns.
13. Aktiviteter 2017 kopplade till "Program för delaktighet" godkänns.

Lena Lundström Stoltz
stadsdelsdirektör

Ärendets beredning

Verksamhetsplanen har tagits fram av ekonomiavdelningen i samarbete med övriga avdelningar. Förvaltningen lämnar MBL-information den 29 november 2016 och MBL-

**Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd**Box 81
121 22 Johanneshov
08-508 14 552
08-508 14 000
eav@stockholm.se

stockholm.se

förhandling sker den 6 december 2016. Pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor behandlar ärendet den 9 december 2016 respektive 12 december 2016.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har fastställt budget för staden.

Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnande styrdokumentet för stadens nämnder och bolag. Stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS) är styrande i nämndernas arbete med budget och verksamhetsplan. I budgeten fastställs kommunfullmäktiges inriktningsmål, kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet samt indikatorer och aktiviteter.

Innehållsförteckning

Inledning	5
1. Ett Stockholm som håller samman	10
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	10
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	13
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	17
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	20
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	21
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	22
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	23
2. Ett klimatsmart Stockholm	27
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	27
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	28
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	29
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	30
2.5 Stockholms miljö är giftfri	32
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	33
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	35
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	35
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	37
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	37
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	39
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	40
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	42
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	42
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	44
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	48
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	49
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	51
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	52
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	55

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	58
Uppföljning av ekonomi.....	61
Nämndens ekonomiska förutsättningar	61
Investeringar	71
Resultatenheter	71
Budgetjusteringar	72
Omslutningsförändringar	73
Särskilda redovisningar	73
Kvalitetsarbete.....	73

Bilagor

Bilaga 1: Blanketter till SLK

Bilaga 2: Plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys samt System för internkontroll

Bilaga 3: Plan för upphandling och sammanställning

Bilaga 4: Ansökan om medel för hemlöshet 2017

Bilaga 5: Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete 2017

Bilaga 6 a: Ansökan KUS Silviasystrar Avdelning egen regi

Bilaga 6 b: Ansökan KUS vardagsrehab Avdelning egen regi

Bilaga 6 c: Ansökan KUS Stureby vob o Karolinska institutet. Avdelning egen regi

Bilaga 6 d: Ansökan KUS normkritik-genus förskolan

Bilaga 7: Ansökan investeringsmedel klimatåtgärder

Bilaga 8: Prisbilaga

Bilaga 9: Aktiviteter 2017 - Program för delaktighet

Bilaga 10: Verksamhetsförklaring medborgarkontor

Bilaga 11: Enskede-Årsta-Vantörs riktlinjer för kommunikation 2017

Inledning

Verksamhetsplanen för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anger inriktningen för förvaltningens verksamhet under 2017. Verksamhetsplanen knyter an till kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål:

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utifrån stadens Vision 2040 har förvaltningen utformat ett lokalt perspektiv:

"Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning - ett stadsdelsområde för alla

- Vi arbetar för ett jämställt bemötande
- Vi är en innovativ och lärande organisation
- Vi samverkar med fokus på kvalitetsutveckling och hälsa."

Som ett stöd att uppnå de av kommunfullmäktige beslutade fyra inriktningsmålen har förvaltningen sedan tidigare tre fokusområden:

- Attraktiv arbetsgivare
- Jämställdhet
- Bemötande.

Kommunfullmäktige har beslutat om en nettobudget för stadsdelsnämnden för 2017 om 2 271 miljoner kronor. Förvaltningen har i budgetarbetet i första hand utgått från att de olika verksamheterna ska få den budgettilldelning som kommunfullmäktige utdelat via fördelningsnycklarna.

Stadsdelsområdet växer kraftigt. 24 400 bostäder är planerade att byggas inom ca 15 år. Förvaltningen säkerställer att förskolor, gruppboheter, olika former av boenden finns med i denna planering.

Förebyggande arbete

Det förebyggande och främjande arbetet är prioriterat. Samverkan internt och externt utvecklas till gagn för flickor och pojkar, kvinnor och män.

Förvaltningen kommer att söka medel från sociala investeringsfonder för att utveckla Familjens Hus, utveckla arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP) och för att vidareutveckla samarbetet med Fryshuset kring ökad trygghet i Östberga.

Arbetsmiljö

Förvaltningen arbetar aktivt för att skapa goda arbetsvillkor, förbättra arbetsmiljön genom att förstärka kompetensen i arbetsmiljöfrågor och öka antalet heltidsanställningar.

Förvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete för ett bra arbetsklimat kännetecknas av delaktighet, ansvarstagande och inflytande, vilket ökar förutsättningarna till god hälsa samt trivsel bland medarbetarna. Förvaltningen arbetar med att löpande kartlägga risker på arbetsplatserna och säkra att samtliga chefer får utbildning samt blir certifierade i systematiskt arbetsmiljöarbete. Arbetsmiljöronder, medarbetarsamtal och medarbetarenkät skapar

förutsättningar för att identifiera samt minska risker för otrivsel och kränkningar på arbetsplatsen samt ökar möjligheterna till delaktighet.

Lokala Utvecklingsprogram (LUP)

Under 2016 har alla stadsdelsförvaltningar haft i uppdrag att ta fram lokala utvecklingsprogram. Detta för att på sikt nå stadens vision för en hållbar och jämlik stad.

Till tertialrapport 1 togs en analys fram i syfte att lyfta fram prioriterade geografiska områden och övergripande teman. Det lokala utvecklingsprogrammet ska ses som ett långsiktigt arbete vars första aktiviteter genomförs under 2017. Förvaltningen har ett samordnande ansvar men även stadens fackförvaltningar och bolag har en central roll i flertalet åtgärder.

I Enskede-Årsta-Vantör är de geografiska prioriterade områdena Hagsätra, Högdalen, Rågsved och Östberga. Sammanfattningsvis omfattar programmets mål trygghet, sysselsättning och delaktighet.

Nytt från avdelningarna i VP 2017

Övergripande

- Utsedd person för samordning av förvaltningens arbetsmiljöarbete
- Aktiviteterna från nämndens miljöhandlingsplan knyts till stadens miljöprogram och ingår i verksamhetsplan.
- Spridningskonferens med kollegialt lärande tillsammans med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar

Förskolorna

- Utbildning i hedersrelaterat våld
- Satsning på språkutvecklande arbetssätt i Östberga
- Handlingsplan för att öka andelen förskollärare
- Kartläggning av behov av kompetensutveckling för barnskötare
- Se över behovet av öppen förskoleverksamhet för papperslösa barn

Kultur, fritid och demokrati

- Revidering av riktlinjer för föreningsbidrag
- Göra en kartläggning av lokaltillgången för föreningar
- Stärka och formalisera intern samverkan
- Samordna förvaltningens arbete med Barnkonventionen
- Utbildningar för personal i hedersrelaterat våld samt utbildning i maskulinitetsnormer
- Implementera strategisk plan för fritidsgårdarna
- Öppna Medborgarkontor i Rågsved
- Kartlägga om det finns behov av att införa ytterligare ett Community Center i Dalen
- Starta ett ungdomsråd
- Undersöka möjligheterna att inrätta ett föreningsråd
- Utredda möjligheten att öppna en ny enhet för öppna förskolan i Örby

Individ och familjeomsorgen barn och unga

- Våldsförebyggande program MVP
- Barnkonsekvensanalys i utredningar inom BoU

- Utbildningssatsning på Signs of Safety och MI
- Tillfällig anställning som paraplysamordnare permanentas

Individ och familjeomsorgen vuxna

- Brukarrevision inom missbruksvårdens öppenvård
- Samverkan missbruksvård och försörjningsstöd kring personer med långvarigt beroende av försörjningsstöd och missbruksproblem, kartläggning för arbetsförberedande insatser
- Anpassa processtödet till försörjningsstödet arbetsmarknads- och ungdomsteam samt till missbruksvården
- Internkontroll mottagningen, av barnkonsekvensanalyser bl.a.
- Inkluderingslots - stöd för inkludering av nyanlända
- Ny tjänst som bitr. enhetschef på försörjningsstödsenhet 2
- Indikatorer som följer upp arbetet inom processtödet
- Bogrupper – bildades 2016 men ska utveckla arbetsformer under 2017
- VIDA-projektet, ge nyanlända en ingång i civilsamhället genom matchning till en fritidsaktivitet
- Diskussioner med innerstadsförvaltning om utbyte av förslagsvis 30 feriearbetare
- Ytterligare 300 platser för feriearbetare
- Samarbete med Linnéuniversitetet som en del av utvecklandet av processtödet

Beställaravdelningen

- En utökning med två biståndshandläggare inom äldreomsorgen, varav en utifrån handlingsplanen för förbättringar av biståndshandläggarnas arbetssituation och en biståndshandläggare riktad till framförallt stadsdelarna Rågsved och Östberga. (enligt aktivitet i LUP)
- En utökning med en biståndshandläggare inom beställaravdelningen övergripande som ska arbeta med verksamhetsuppföljning på halvtid och med uppsökande verksamhet inom äldreomsorgen på halvtid
- Utifrån handlingsplanen för förbättringar gällande biståndshandläggarnas arbetssituation sker en utökning med en biståndshandläggartjänst inom beställarenheten för funktionsnedsatta och socialpsykiatri
- Vid planering av nybyggnation för äldre ska förvaltningen bevaka att utemiljöer som inspirerar till utevistelse skapas, att parboende är möjligt och att anhöriga ska ha möjlighet att övernatta
- Möjligheten till tillagningskök vid ny- och ombyggnation av vård- och omsorgsboende och servicehus ska bedömas vid planeringen
- Pensionärsrådet ska fortlöpande informeras om äldreboendeplaneringen och dialog ska föras om utformningen av nya vård- och omsorgsboenden samt trygghetsboenden. Frågan finns som stående punkt på dagordningen till rådets möten
- Verksamheten med social samvaro för personer med psykisk funktionsnedsättning, som bedrivs på träfflokalen Flotten, ska från och med 2017 följas upp på samma sätt som övriga verksamheter
- Uppdragsbeskrivning och överenskommelse ska tecknas mellan Beställaravdelningen och Avdelning egen regi för förebyggande verksamhet. Årlig uppföljning av

verksamheten ska genomföras.

Avdelningen egen regi

- En ny social mötesplats för personer med psykisk funktionsnedsättning i Stureby startas
- En del av Enskede Nya servicehus ska omstruktureras och erbjuder svensk samt finsk språkinriktning
- En heltidsanställd processhandledare kommer arbeta med att kvalitetssäkra dokumentationen och genomförandeplanerna
- Den 1 mars övergår Dalens och Hagsätra gruppboendestäder till intraprenad efter att upphandling vunnits av egenregionbud
- I början av 2017 återgår Kombi Café och Dalens utegrupp från entreprenad till egen regi.
- De kommunala hemtjänstutförarnas effektivitet, organisation och utvecklingsmöjligheter ska belysas av staden
- Hemtjänstenheter erbjuder följande specialistteam; demensteam, startteam, team för psykisk ohälsa. Under året utreds dessutom möjligheten att starta palliativa team (Vård i livets slutskede)
- Möjligheten att utbilda fler Silviasystrar utreds, samt att fler enheter använder sig av utbildad vårdhund
- På Enskededalens servicehus kommer ett nytt demensteam startas
- Avdelningen gör tre stycken ansökningar via Kompetensutvecklingssatsningen (KUS) för åtta Silviasystrar inom vård och omsorgsboenden för vidareutveckling av demensvården, för vardagsrehabiliterande arbetsätt inom hemtjänsten samt för ett samarbetsprojekt mellan Stureby vård och omsorgsboende samt Karolinska Institutet (KI)
- En överenskommelse med KI ska tecknas för att ta emot studerande fysioterapeuter och arbetsterapeuter, totalt cirka 50 studerande per år, undertecknas
- Avdelningen heltidsanställer en AKA (adjungerad klinisk adjunkt). Syftet är att cirka 160 studenter ska garanteras en bra verksamhetsförlagd utbildning
- Samverkan med gymnasieskolor enligt nya lokala överenskommelser.
- Möjlighet till utevistelse och promenader som erbjuds alla äldre över 85 år, utan biståndsbeslut permanentas
- Möjligheten till nya lokaler för Kostenheten utreds
- Särskilda boendeformer ska utföra måltidsobservation 2 ggr/år
- Hemtjänstenheter ska utveckla möjligheten för brukarna att enkelt få kontakt med personal och verksamhet
- Särskilda boendeformer ska förbättra trivsamheten i de gemensamma utrymmena.
- Dagligverksamhet LSS ska kartlägga och utveckla utbudet av aktiviteter för att möta intresset hos yngre brukare
- Metodutvecklingstjänsten permanentas för fortsatt arbete med brukarfokuserad handledning och med att säkra metoder, utveckla rutiner samt stöd runt brukaren
- Översyn av öppettider för biståndsbedömd dagverksamhet

Aktiviteter i LUP

- Samverkan med stadens bostadsbolag kring arbete med störningsfrågor.
- Samarbete mellan skola och socialtjänst med ett våldsförebyggande arbete
- Upprusta förskolan Ädelstenens utemiljö i Östberga
- Öppna Familjens Hus i Högdalen/Rågsved om finansiering ges
- Neutraliserande fotarbete
- Utredda möjligheterna för kulturfrämjande åtgärder, integrerat med samhällsservice i Rågsved
- Utökning av biståndshandläggare inom ÄO, finns även under rubrik Beställaravdelningen.
- Utveckla lokaler för konferenser och arbetsmöten
- Samarbete med Idrottsförvaltningen om jämställda, attraktiva och trygga motionsplatser samt träffpunkter
- Utredda och föra dialog med invånarna om vad som behövs för att göra utemiljön tryggare
- Verka för att SISAB:s och Idrottsförvaltningens lokaler kan nyttjas av civilsamhället
- Verka för samordning av skötsel, underhåll och investeringar av den offentliga miljön
- Utveckla former för det lokala företagarrådet
- Kartlägga lokala näringslivets förutsättningar och analys av utvecklingsbehov
- Undersökning av utvecklingsbehoven i företagarsområdena i Högdalen, Snösätra och Årstafältet
- Kartlägga gruppen personer som har försörjningsstöd i Rågsved
- Ökat mottagande av feriearbetare på skollov
- Om möjligt bidra till att arbetsintegrerade sociala företag bildas
- Anställa medborgarvärdar i socialt utsatta områden
- Utveckla ungdomsdemokratien och ungdomars inflytande
- Erbjuder föreningar utbildning för att förebygga våld och öka kunskapen om våldutsatta
- Öka och stärka samarbetet med föreningslivet genom till exempel gemensamma utbildningar
- Stärka och formalisera intern samverkan
- Utveckla metodstöd för utvärdering av medborgarförslag utifrån ett jämställdhets- och barnperspektiv
- Utveckla användandet av informationskanaler som exempelvis sociala medier

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Nedan sammanfattas hur de nämndmål som föreslås i verksamhetsplanen bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet.

Förvaltningen ska under 2017 utreda möjligheterna att starta Familjens Hus.

Samverkansprojektet mellan skola och socialtjänst, kring elever som har hög skolfrånvaro, låg måluppfyllelse och saknar behörighet att ta sig vidare till gymnasiet fortsätter under 2017.

Behov finns inom missbruksvårdens öppenvård av att vidareutveckla behandlingsalternativ på hemmaplan för att kunna nå ut till flera målgrupper, såsom unga, kvinnor och personer med annan härkomst.

För att minska antalet personer som blir vräkta från sitt boende har förvaltningen det avdelningsövergripande samverkansforumet Bosam, för att diskutera och hantera uppsägningar och vräkningshot som inkommer till förvaltningen.

Behoven, och de boende förutsättningar, ser olika ut i stadsdelsområdets olika stadsdelar. För att styra funktioner och kompetens dit behoven för tillfället är störst, kan "mobila funktioner" skapas. Vid etablering av medborgarkontor, Familjens Hus och mötesplatser ska det beaktas.

Samverkansavtalet med Fryshuset kring ökad trygghet i Östberga fortsätter.

En särskild anpassad verksamhet för ungdomar med funktionsvariationer kommer att anordnas på Simpvik under en sommarvecka.

Enskede Nya servicehus ska erbjuda svensk och finsk språkinriktning.

Arbetet med ett multiprofessionellt arbetssätt inom stadens specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt fortsätter.

Som ett led i att vidareutveckla demensteamerna utreds möjligheten att utbilda fler Silviasystrar och att fler enheter använder sig av utbildad vårdhund.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	3,7 %	3,1 %	Tertial
 Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	tas fram av nämnden	År
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	38 %	41 %	Tertial
 Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	10 %	Öka	År
 Andel nöjda föräldrar	87 %	87 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	90 %	90 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	År
 Svarefrekvens på förskoleundersökningen	80 %	80 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Alla flickor och pojkar i Enskede-Årsta-Vantör har lika möjligheter till utveckling och lärande oberoende av bakgrund och förutsättningar.

Förväntat resultat

Alla flickor och pojkar i förskolan utvecklar sina förmågor i meningsfulla sammanhang genom ett utforskande samt projektinriktat arbetssätt där lust och nyfikenheten styr.

Flickors och pojkars tankar samt intressen tas tillvara i alla sammanhang.

Andel flickor och pojkar som lever i familjer med ekonomisk eller social utsatthet minskar.

Kommentar

Förskolornas verksamhet bygger på en helhetssyn på barnet, barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling samt lärande bildar en helhet. Grundläggande är att alla barn ska ha goda möjligheter till utveckling och lärande. Arbetet utgår och utvecklas utifrån läroplanen samt resultaten från arbetslagens självskattning, den så kallade kvalitetsindikatorn. Språkutveckling, matematik, naturvetenskap, teknik och estetisk verksamhet kopplas samman för att bilda en helhet för barnen.

En viktig uppgift för förskolorna är att stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Som stöd i det arbetet finns förvaltningens språkpedagog, som bland annat leder ett språknätverk med pedagoger från alla förvaltningens förskolor samt ger fortbildning till nyanställda.

Arbetet med att öka andelen förskollärare och kompetensutveckla både förskollärare samt barnskötare är centralt, samtidigt är det en stor utmaning att rekrytera förskollärare utifrån den stora efterfrågan på förskollärare. Att fortsätta ta emot lärarstudenter är en viktig rekryteringsbas för förskolorna. I arbetet med att rekrytera fler förskollärare och vara en attraktiv arbetsgivare ingår att erbjuda kompetensutveckling samt stöd i arbetet i form av tillgång till exempel specialpedagoger, digitala hjälpmedel och stöd i det systematiska kvalitetsarbetet. Till tertiärrapport 1 kommer förvaltningen att ta fram en handlingsplan för att öka andelen förskollärare.

För att så många barn som möjligt ska vara inskrivna i förskolor arbetar förvaltningen på olika sätt med information om förskolornas verksamhet till föräldrar i stadsdelsområdet. Dels via

sociala medier och i tidningsannonser men också i samverkan med öppna förskolorna samt med personer inom förvaltningen som arbetar med mottagande av nyanlända familjer och barn. Papperslösa barn omfattas inte av rätt till förskoleverksamhet enligt lag. Förvaltningen kommer under året att se över behovet av annan öppen förskoleverksamhet för papperslösa barn och hur information om en sådan verksamhet kan förmedlas samt nå berörda grupper.

För att lägga grunden till det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa erbjuder förskolorna inom- och utomhusmiljöer som lockar till rörelselek. Rörelseglädjen stimuleras genom aktiviteter som utvecklar motorik, koordinationsförmåga samt kroppsuppfattning.

En grund för goda måltidsvanor och attityder till mat läggs också inom förskolans verksamhet. För att hålla en jämn och hög kvalitet används förvaltningens riktlinjer för mat och måltider i förskolan. Riktlinjerna grundar sig på Nordiska näringsrekommendationer 2012 och Livsmedelsverkets råd för mat i förskolan.

En viktig del i arbetet med att stödja barnens utveckling och lärande, i ett långsiktigt perspektiv, är samverkan mellan förskolorna samt grundskolorna i stadsdelsområdet vid övergången mellan verksamheterna. Förvaltningens gemensamma handlingsplan, med riktlinjer och en övergripande årsplan, ligger till grund för arbetet. Uppföljning av samverkan görs bland annat genom en enkät till rektorer och förskolechefer, som utvärderas i verksamhetsberättelsen.

Förvaltningen kommer att följa upp konsekvenserna av rätten till heltid i förskolan för barn vars föräldrar är föräldralediga.

Utifrån att det tidigare anlåtit ett stort antal ensamkommande barn och ungdomar har fokus varit att utreda deras situation samt hitta boendeplaceringar. Framöver kommer fokus vara att följa upp boendesituationen och skolgången, då nyckeln för lyckad integration till stor del handlar om en välfungerande utbildning.

För att minska den sociala utsattheten för barn som lever i familjer som har försörjningsstöd, eller barn som har föräldrar med missbruksproblem, ställer handläggarna frågor till föräldrarna om barnens situation. För att barn i familjer som har ett långvarigt behov av försörjningsstöd ska kunna ha en aktiv och meningsfull fritid kan extra bidrag beviljas till fritidsaktiviteter. Även fritidsklubb kan beviljas, framförallt till barn i socialt utsatta områden. Under 2017 kommer ett särskilt fokus att läggas på att utveckla arbetet med att kartlägga barnens situation i ärenden med långvarigt försörjningsstöd. Uppföljning av dokumentationen av barnens situation görs genom internkontroll och redovisas vid tertiärrapporter samt/eller vid verksamhetsberättelsen.

För att barnfamiljer ska kunna behålla sin bostad skickar förvaltningen informationsbrev, om vilket stöd som kan ges från förvaltningen, till alla barnfamiljer som riskerar att vräkas från sin bostad på grund av hyresskuld. Om familjen inte hörs av görs hembesök.

Barnkonsekvensanalys görs om det blir aktuellt att ta ställning till att bevilja eller avslå en ansökan om ekonomiskt bistånd till hyresskuld. Förvaltningen har en lokal handlingsplan för att förebygga avhysningar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel besökare i öppna förskolan som anser att alla barn oavsett kön ges lika möjligheter till lärande och utveckling	90 %		År
Andel besökare i öppna förskolan som känner att de har inflytande i	90 %		År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
verksamheten			
♀ Andel kvinnor och män som besöker öppna förskolan som känner att de har inflytande i verksamheten	90		År
♀ Andel kvinnor och män som besöker öppna förskolan som tycker att alla barn, oavsett kön, ges lika möjligheter till lärande och utveckling	90		År
♀ Andel kvinnor och män som tycker att hjälpen/rådgivningen hos budget- och skuldrådgivningen har gett ökad kunskap om den ekonomiska situationen.	93 %		Tertial
♀ Andel kvinnor och män som är nöjda med den hjälp/rådgivning de fått hos budget- och skuldrådgivningen	93 %		År
Antal barnfamiljer med eget kontrakt på bostad som vräks	0 st		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, samt de stadsdelsnämnder som lyfts fram i riktlinjerna för det lokala utvecklingsarbetet, utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle runt grund- och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index	2017-01-01	2017-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	84 %	84 %	Tertial
♀ Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri		tas fram av nämnden	År
Kommentar Resultat av brukarundersökning 2016 inväntas innan årsmål för 2017 kan sättas.			
♀ Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri		Fastställs av nämnden	År
♀ Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	35 %	35 %	Tertial
♀ Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes		80 %	År
Kommentar Resultat av brukarundersökning 2016 inväntas innan årsmål för 2017 kan sättas.			
♀ Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol		tas fram av nämnden	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀			
♀ Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika		tas fram av nämnden	År
♀ Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak		tas fram av nämnden	År
♀ Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	25 %	25 %	År
♀ Antal hemlösa	200 st	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män som bor i stadsdelsområdet har jämlika livschanser

Förväntat resultat

Flickor och pojkar, kvinnor och män, i riskzon upptäckt tidigt, får stöd och länkas vidare till relevanta samarbetspartners.

Relationen mellan föräldrar och barn stärks genom de föräldrautbildningar som förvaltningen erbjuder.

Flickor och pojkar upplever fritidsgårdarnas utbud som attraktivt.

Förvaltningen erbjuder kostnadsfria möjligheter till fritidsaktiviteter.

Kvinnor och män har ett varaktigt och självständigt boende.

Kvinnor och män inom socialpsykiatri är nöjda, trygga samt har inflytande och kan påverka sin vardag.

Kommentar

Öppna förskolorna fyller en viktig funktion genom att erbjuda barn en pedagogisk gruppverksamhet och samtidigt ge föräldrar stöd i sin föräldraroll. Verksamheten erbjuder en trygg och inkluderande mötesplats för utveckling och lärande, oavsett förutsättningar, bakgrund, könstillhörighet, funktionsvariation med mera. Öppna förskolans personal informerar föräldrar om andra relevanta myndigheter och samhällsfunktioner vid behov, samt gör orosanmälningar om skäl finns. Under 2017 ska förvaltningen utreda behov av utökade öppettider.

Fritidsgårdarna fyller en viktig funktion för att förebygga flickors och pojkars riskbeteenden genom att erbjuda en trygg miljö, meningsfulla aktiviteter och social samvaro. Kvälls- och helgaktiviteter prioriterats, samt aktiviteter på så kallade riskkvällar, såsom Valborgsmässoafton och skolavslutning. Extra aktiviteter ordnas också på skolloven. Förvaltningen ska fortsätta arbeta med att skapa en trygg miljö på fritidsgårdarna så att fler flickor vill uppehålla sig där. Fortsatt arbete inom HBTQ sker i samverkan med staden och

förvaltningen ska ordna lokala aktiviteter för målgruppen. Verksamhet riktad till flickor vidareutvecklas, såsom tjejgruppsverksamhet. Flickor har fortfarande en lägre representation på fritidsgårdarna. Den strategiska planen för förvaltningens fritidsgårdar ska beslutas och implementeras under året.

Alla föräldrar i stadsdelsområdet som har flickor och pojkar mellan 3 och 12 år erbjuds att delta i ABC-föräldrastödkurser. Innehållet handlar bland annat om att främja sitt barns självkänsla, stärka relationerna i familjen och förebygga konflikter. För föräldrar som behöver stöd i att kommunicera med sina barn utan att det uppstår konflikter finns Komet 3-11 år eller Komet 12-18 år.

Tobaks- och folkölstillsyn genomförs i alla butiker i syfte att minska tillgänglighet på tobak och alkohol för minderåriga. När brister uppdagas startas tillsynsärenden och i de fall bristerna inte rättas till lämnas tillsynsärendet till stadsdelsnämnden för beslut om sanktion.

Fältassistenterna fyller en viktig funktion för barn och ungdomar i åldern 12-18 år i stadsdelsområdet som riskerar att utveckla ett socialt nedbrytande beteende. Fältassistenterna arbetar på olika nivåer. Genom att kontinuerligt vistas där ungdomar är, i utemiljöer, skolor, fritidsgårdar och centrumområden får de både kunskap om den offentliga miljö där ungdomar vistas samt bidrar samtidigt till att skapa goda, trygga miljöer för målgruppen. Fältassistenterna deltar i olika samarbetsmöten för att sprida kunskap.

Förvaltningen kommer tillsammans med utbildningsförvaltningen att arbeta våldsförebyggande i skolorna utifrån programmet MVP- Mentorerna i våldsprevention. MVP ger en bred förståelse av våld och har ett kritiskt perspektiv på maskulinitet.

Vårdplaner i barn- och ungdomsutredningar har tydliga, konkreta och uppföljningsbara mål, direkt kopplade till barnets behov samt vad som behöver förändras. Vårdplanerna medför att öppenvården med tydlighet kan arbeta på indikerad nivå i sitt förebyggande arbete med just de flickor och pojkar som befinner sig i riskzon för att utveckla missbruk, kriminalitet eller andra typer av social problematik.

Pilot Projekt Skola Socialtjänst (PPSS) är ett prioriterat samverkansprojekt mellan skola och socialtjänst. Målgrupp är elever som har hög skolfrånvaro, låg måluppfyllelse och saknar behörighet att ta sig vidare till gymnasiet. Målsättningen med projektet är att utjämna skillnaderna som råder i staden när det gäller måluppfyllelse i skolan och behörighet till gymnasiet. Snösätraskolan i Rågsved har varit med sedan projektet startade medan Årtaskolan nyligen kommit med. De olika insatserna utvärderas kontinuerligt och visar på goda resultat. Resultatet följs upp i rapport som lämnas till förvaltningen samt till socialförvaltningen, som beviljar projektmedlen.

För att tidigt fånga upp flickor och pojkar i Hagsätra och Rågsved, som riskerar att etablera en kriminell livsstil, har Brottsförebyggande rådet beslutat om en tätare samverkan mellan polis och socialtjänst. En gemensam handlingsplan för samarbetet har upprättats. Samverkan följs upp och dokumenteras kontinuerligt.

För att säkerställa kunskaper, uppföljning av dokumentation och framtagande av statistik permanentas en tillfällig anställning som paraplysamordnare inom Individ och familjeomsorgen barn och unga.

För personer som är aktuella inom missbruksvården och saknar ett eget boende har förvaltningen försöks- samt träningslägenheter, med målet ett eget samt varaktigt boende.

Förvaltningens Bogrupp ger personerna som bor i lägenheterna stöd i att sköta boendet. Hur många som tar över kontraktet på sin försökslägenhet redovisas genom en indikator.

Inom missbruksvården fortsätter arbetet med att flytta personer som bor i stödboenden till förvaltningens lägenheter, med stöd av Bogrupper. Detta för att den enskilde på sikt ska få ett varaktigt och självständigt boende samt för att resurserna ska användas på ett effektivt sätt.

Förvaltningen driver Öppenvård sydost tillsammans med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar. För att utveckla verksamheten kommer öppenvården under 2017 arbeta för en brukarcertifiering av verksamheten. Resultaten från Öppenvård Sydost dokumenteras löpande och redovisas vid tertialrapporter och verksamhetsberättelsen genom en indikator.

Behov finns av att vidareutveckla behandlingsalternativen inom missbruksvårdens öppenvård, på hemmaplan, för att kunna nå ut till flera målgrupper, såsom unga, kvinnor och personer med annan härkomst.

För att minska antalet personer som blir vräkt från sitt boende har förvaltningen det avdelningsövergripande samverkansforumet Bosam. På Bosams möten diskuteras och hanteras de uppsägningar och vräkningshot som inkommit till förvaltningen.

Förvaltningens erfarenhet är att det är avsevärt svårare att nå ut till flickor/unga kvinnor än till pojkar/unga män med kriminell livsstil. För att nå ut till flickor/unga kvinnor arbetar förvaltningen uppsökande. Under 2017 kommer förvaltningen att fortsätta söka upp mötesplatser för kvinnor och särskilt betona, för samverkansparter, vikten av att även kvinnor får stöd i att bryta den kriminella livsstilen. Antal kvinnor som får stöd från SIG följs upp löpande och redovisas på årsbasis genom en indikator.

Förvaltningen har under 2016 påbörjat ett arbete med stöd till anhöriga med kriminell livsstil. Det arbetet kommer att fortsätta under 2017.

Avdelning egen regi startar ett hälsoprojekt inom stödboende och gruppboende för att säkra en hälsofrämjande livsstil samt öppnar en ny social mötesplats för personer med psykisk funktionsvariation i Stureby. En heltidsanställd processhandledare kommer arbeta med att kvalitetssäkra dokumentationen och genomförandeplanerna så att brukaren upplever trygghet, nöjdhet, delaktighet och inflytande i hur insatserna utförs.

Uppdragsbeskrivning och överenskommelse ska träffas mellan Beställaravdelningen och Avdelningen egen regi gällande träfflokalen Flotten. Årlig uppföljning ska genomföras.

Funktionen Personligt ombud ska göras mera känd i samband med de kontakter förvaltningen har med personer med psykisk funktionsvariation.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel deltagare som kan rekommendera föräldrautbildningen ABC till andra	90 %		År
Andel deltagare som kan rekommendera föräldrautbildningen Komet till andra	90 %		År
♀ Andel flickor och pojkar som besökt Ungdomsmottagningen som upplever att de fått ett bra eller mycket bra stöd	95 %		År
♀ Andel flickor och pojkar som tycker att de har inflytande och är delaktiga på fritidsgården	90 %		År
♀ Andel flickor och pojkar som är nöjda med fritidsgårdarnas	90 %		År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
verksamhet			
Andel flickor som besöker fritidsgårdar	40 %		År
Andel föräldrar som upplever att relationen till barnen har stärkts efter avslutad ABC-kurs	90 %		Tertial
♀ Andel kvinnor och män inom socialpsykiatri som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare	85 %		År
♀ Andel kvinnor och män som bor i stödboende som flyttar till eget boende i träningslägenhet	20 %		År
♀ Andel kvinnor och män som fullföljer öppenvårdsbehandling	45 %		Tertial
♀ Andel kvinnor och män som tycker att stödet de fått beviljat av Enheten för utredning och öppenvård vuxna har inneburit en förändring till det bättre	90 %		År
Andel pojkar som besöker ungdomsmottagningen	20 %		Tertial
♀ Andelen nöjda omsorgstagare inom socialpsykiatri.	80		År
♀ Andelen omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs inom socialpsykiatri.	80		År
♀ Andelen trygga omsorgstagare inom socialpsykiatri.	80		År
Antal flickor/unga kvinnor som beviljas stöd via social insatsgrupp (SIG)	5 st		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Personalen på fritidsgårdarna ska få kontinuerlig fortbildning inom jämställdhet, ett normkritiskt arbetssätt samt metoder för att bättre hantera frågor kopplade till maskulinitet och hedersrelaterad problematik.	2016-01-01	2017-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♣ Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %	100 %	År
♣ ♀ Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	75 %	75 %	År
♣ ♀ Stockholmarnas nöjdhet med rent och städat	70 %	69 %	År
♣ ♀ Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	70 %	69 %	År

Nämndmål:

Boende och besökare känner sig trygga i stadsdelsområdets olika stadsdelar och upplever dem som levande.

Förväntat resultat

Förvaltningen har en god beredskap vid krissituationer.

Förvaltningen samarbetar med andra myndigheter och organisationer kring trygghetsskapande arbete.

Förvaltningen arbetar för att utjämna sociala skillnader genom Lokala utvecklingsprogram (LUP).

Förvaltningen utformar parkmiljöer för att uppmuntra till aktivitet och rörelse.

Kommentar

Förvaltningen påbörjar under 2017 arbetet med åtgärder inom ramen för LUP, vilket omfattar flera olika satsningar. Bland annat kommer såväl intern som extern samverkan att prioriteras. Förvaltningen kommer att se över samverkansformer, som ett led i arbetet för ökad trygghet och minskad kriminalitet. De investeringar som görs i stadsmiljön i ytterstaden genomförs i huvudsak med utgångspunkt i LUP. Fokus ligger på samordning med andra aktörer och civilsamhället.

En särskild satsning på språkutvecklande arbetssätt kommer att genomföras i Östbergas förskolor. Att utveckla språket är att skaffa sig redskap för att förstå världen omkring sig.

Förvaltningen ska under 2017 utreda möjligheterna att starta ett eller flera Familjens Hus.

I arbetet mot segregation är det viktigt att förvaltningen erbjuder arenor där flickor och pojkar, kvinnor och män kan mötas oavsett bakgrund. För att stärka det lokala kulturlivet och möten mellan invånarna kommer förvaltningen under året, tillsammans med Kulturförvaltningen, utreda möjligheten till en lokal kulturplattform med integrerad samhällsservice. Verksamheten ska prioriteras till de områden som i LUP identifierats som mest utsatta.

Genom att öka rörelsen av besökare i en stadsdel skapas nya bilder av området. Var och en som besöker en plats bildar sig en egen uppfattning och skapar på så sätt en bild. Förvaltningen ska under året inventera och möjliggöra för verksamheter att förlägga aktiviteter i förvaltningens lokaler i olika delar av stadsdelsområdet. Kontakter med Idrottsförvaltningen, Utbildningsförvaltningen och SISAB ska tas för att hitta former för bättre användande av olika lokaler. Dels upprättas ett samarbete med Idrottsförvaltningen om attraktiva träffpunkter.

Behoven, och de boende förutsättningar, ser olika ut i stadsdelsområdets olika stadsdelar. För att styra funktioner och kompetens dit behoven för tillfället är störst, kan "mobila funktioner" skapas. Vid etablering av medborgarkontor, Familjens Hus och mötesplatser ska det beaktas.

För att kunna utveckla och bevara stadsdelsområdets parkmiljöer med ett tydligt barn- och jämställdhetsperspektiv utarbetar förvaltningen metodstöd för att systematisera jämställdhetsarbetet. Förvaltningen har för ambition att under året genomföra

jämställdhetsanalys och barnkonsekvensanalys vid större investeringsprojekt i parkmiljön. Samordning kring stadsdelsområdets gröna kvaliteter fortsätter i huvudsak genom samordningsgruppen för Grönare Stockholm.

Förvaltningen fortsätter att genomföra trygghetsvandringar och lägger ett jämställdhetsperspektiv i trygghetsarbetet, kopplat till stadsmiljön.

Utifrån en kartläggning i Östberga, som gjordes 2015-2016, träffade förvaltningen under 2016 ett samverkansavtal om Ideellt Offentligt partnerskap (IOP) med Fryshuset kring ökad trygghet i Östberga. IOP kan användas när vare sig traditionellt föreningsbidrag eller upphandling är lämpligt. Inom projektet Samverkan Östberga samarbetar förvaltningen med Svenska bostäder, Trafikkontoret, SISAB, Utbildningsförvaltningen, Kulturförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret, fritidsgården Omsorgsborgen och Polisen. Avtalet med Fryshuset förstärker ytterligare stadens insatser för att uppnå målen om Östberga som en trygg del av staden att bo och verka i.

En del av ÖCC:s uppdrag är att utveckla trygghet och gemenskap i Östberga.

I enlighet med implementeringen av stadens strategi mot våldsbejakande extremism ska förvaltningen under 2017 arbeta fram en lokal handlingsplan.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel flickor och pojkar som känner sig ganska eller mycket trygga om de går ut ensamma sent en kväll i området	68 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Erbjuda föreningar utbildning för att förebygga våld och öka kunskapen om våldsutsatta	2017-01-01	2017-12-31
Neutraliserande fotarbete.	2017-01-01	2017-12-31
Samarbete med Idrottsförvaltningen om jämställda, attraktiva och trygga motionsplatser samt träffpunkter	2017-01-01	2017-12-31
Samarbete mellan skola och socialtjänst med ett våldsförebyggande arbete	2017-01-01	2017-12-31
Samverkan med stadens bostadsbolag kring arbete med störningsfrågor	2017-01-01	2017-12-31
Se över samverkansformer som kan leda till ökad trygghet och minskad kriminalitet	2017-01-01	2017-12-31
Ta fram en handlingsplan för arbete mot våldsbejakande extremism	2017-01-01	2017-12-31
Trygghetsskapande kompletterande insats med uppdrag att vara länk mellan invånare och stadsdelsförvaltningen	2017-01-01	2017-12-31
Tydliggöra stadens städgaranti.	2017-01-01	2017-12-31
Upprusta förskolan Ädelstenens utemiljö i Östberga	2017-01-01	2017-12-31
Utreda möjligheterna för kulturfrämjande åtgärder, integrerat med samhällsservice i Rågsved.	2017-01-01	2017-12-31
Utreda och föra dialog med invånarna om vad som behövs för att göra utemiljön tryggare	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla den fysiska miljön och samarbetet mellan fastighetsägarna i området. Ska ske tillsammans med Trafikkontoret, SISAB, Svenska bostäder och bostadsrättsföreningarna.	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla lokaler för konferenser och arbetsmöten	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla metodstöd för jämställdhetsanalys- och barnkonsekvensanalys	2017-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
vid utveckling av stadsmiljön.		
Utveckla Östberga Torg för ökad trygghet och med fler aktiviteter som främjar möten människor emellan. Ska ske tillsammans med Trafikkontoret, SISAB, Svenska bostäder, Stadsbyggnadskontoret, Kulturförvaltningen, Utbildningsförvaltningen och i dialog med invånare.	2017-01-01	2017-12-31
Vara en aktiv part i projektgruppen för Fokus Hagsätra- Rågsved, som drivs av stadsbyggnadskontoret, för att skapa synergieffekter mellan den processen och förvaltningens arbete med LUP för de prioriterade områdena Hagsätra samt Rågsved.	2017-01-01	2017-12-31
Verka för att SISAB:s och Idrottsförvaltningens lokaler kan nyttjas av civilsamhället	2017-01-01	2017-12-31
Verka för samordning av skötsel, underhåll och investeringar av den offentliga miljön	2017-01-01	2017-12-31
Öppna Familjens Hus i Högdalen/Rågsved om finansiering ges	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6	tas fram av nämnden	År
 Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden är en aktiv part vid nyproduktion av bostäder

Förväntat resultat

Förvaltningen bevakar att förskolor byggs i takt med att bostadsområden utvecklas.

Förvaltningen bevakar att fullgoda utomhusmiljöer uppförs vid nyproduktion av förskolor.

Förvaltningen bevakar att det byggs bostäder för äldre och för personer med funktionsvariation.

Förvaltningen deltar aktivt i stadsbyggnadsprocessen och tillhandahåller underlag om behov samt efterfrågan till planeringsansvariga.

Vid samhällsplanering tas särskilda hänsyn till barns och äldres behovs samt behov utifrån jämställdhetsperspektiv.

Kommentar

I takt med att stadsdelsområdet växer arbetar förvaltningen med att bostadsbeståndet har en mångfald i upplåtelseform, storlekar och pris. Förvaltningens utgångspunkt är att exploatering och utveckling av nya områden används som ett verktyg samt styrmedel för att motverka boendesegregation och öka mångfalden i stadsdelsområdets olika bostadsområden. Förvaltningen bidrar i stadsbyggnadsprocessen genom att granska att den planerade

bostadsproduktionen är energieffektiv, tillgänglig och bidrar till en socialt hållbar stad.

Förvaltningen bevakar tillsammans med ansvariga förvaltningar att planering och projektering av lokaler samt utomhusmiljöer för förskola har ett tydligt barnperspektiv där inom- och utomhusmiljöer tillgodoser barnens behov. Förvaltningen strävar efter att utomhusmiljöernas storlek och innehåll har lekvärdesfaktorer som tydlig utgångspunkt. Vid nyproduktion av bostäder planeras för förskolor motsvarande en framtida efterfrågan. Även möjligheter till parklekar utreds i de stora bebyggelseprojekten i stadsdelsområdet. Möjligheten utreds också att ha öppen förskola och parklekshus i samma lokal i Rågdalen. Den ena skulle i sådana fall kunna disponera verksamheten på förmiddagar och den andra på eftermiddagar. Det finns behov av att se över den befintliga lokalen för öppna förskolan i Dalen.

Förvaltningen prövar i samband med nyexploatering om projekten kan innehålla minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioritet av bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsvariation. Dessa bostäder ska integreras med det övriga beståndet för att säkerställa en geografisk spridning i stadsdelsområdet.

Förvaltningen ska utreda förutsättningarna och konsekvenserna av ett intagningsstopp inom någon av de två mindre gruppboendeenheterna inom äldreomsorgen, vars lokaler skulle vara lämpliga för en omvandling till gruppboendestäder, enligt lag om stöd och service till vissa funktionsnedsatta (LSS).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Vid tillgänglighetsarbete i samband med ny- och ombyggnation ska säkerställas att stadsdelsområdets miljöer blir användbara och erforderlig kompetens inhämtas.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	80 %	78 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män i Enskede-Årsta-Vantör möter ett varierat samt tillgängligt utbud av aktiviteter som främjar rörelse, motion och hälsa

Förväntat resultat

Flickor och pojkar utvecklar förståelse för vikten av att värna om en god hälsa samt utövar fysiska aktiviteter.

Möjligheterna till spontanidrott för både kvinnor och män är goda i stadsdelsområdet.

Kommentar

Fritidsgårdarna ska i samverkan med föreningslivet uppmuntra och stimulera till hälsosamma aktiviteter genom att erbjuda ett brett utbud av spontan samt/eller planerad idrott, friluftaktiviteter och dans. Parklekarna erbjuder många tillfällen till rörelse och lek under alla årstider. En utredning om framtidens parklekar pågår, i samarbete med Fastighetskontoret och övriga stadsdelsförvaltningar.

Sommarverksamheter anordnas till största delen utomhus med bland annat utflykter, fotboll, kubb, fiske och bad. På kolonigården Simpvik (på Gålö) anordnas dagkollo med bad, fiske och en mängd andra aktiviteter. Busstransporter erbjuds utan kostnad. En särskild anpassad verksamhet för ungdomar med funktionsvariationer kommer i samverkan med närliggande stadsdelsförvaltningar att anordnas på Simpvik under en sommarvecka.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel som tycker att det finns goda möjligheter till spontanidrott i stadsdelsområdet.	80 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen kommer under året utreda behovet av en ny parkourpark i stadsdelen. Om behovet finns så kommer förvaltningen att utse en lämplig plats för byggnation.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	80 %	73 %	År

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män i Enskede-Årsta-Vantör möter ett varierat samt tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter

Förväntat resultat

Flickor och pojkar, kvinnor och män tar del av samt utövar kultur i olika former.

Alla förskolor erbjuder barnen professionella kulturupplevelser.

Kommentar

Förvaltningen erbjuder kulturevenemang för flickor och pojkar, kvinnor och män på offentliga platser. Tillgången till och möjligheten till utövande av kultur ska vidareutvecklas under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	71 %	71 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	84 %	84 %	År
 Andel personer som får en daglig utevistelse - vård- och omsorgsboende	55 %	55 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	83 %	83 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen	84 %	84 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Nämndmål:

Kvinnor och män upplever god livskvalitet

Förväntat resultat

Kvinnor och män är nöjda med sin omsorg.

Kvinnor och män är trygga i sitt boende.

Kvinnor och män har inflytande samt kan påverka sin vardag.

Kvinnor och män erbjuds sociala mötesplatser med aktiviteter som främjar social gemenskap, hälsa samt välbefinnande.

Kvinnor och män får en jämställd äldreomsorg.

Kvinnor och män erbjuds en vällagad samt näringsriktig kost.

Kommentar

Förebyggande insatser erbjuds genom de öppna sociala mötesplatserna för att främja social gemenskap, goda matvanor, fysisk träning och friskvård. Som ett led i ett hälsofrämjande arbete kommer dagsutflykter att erbjudas till äldre personer inom stadsdelsområdet under sommaren och sommarfika i närområdet. Samarbete kommer att ske med idéburna organisationer och på så sätt lära av goda exempel.

Personalen inom äldreomsorgens verksamheter tillämpar ett vardagsrehabiliterande förhållningssätt för att främja en hälsosam livsstil.

Riktade förebyggande insatser ges för att nå äldre med större behov, till exempel de som lider

av psykisk ohälsa, funktionsvariation eller är socioekonomiskt svaga.

Vid planering av nybyggnation för äldre ska förvaltningen bevaka att utemiljöer som inspirerar till utevistelse skapas, att parboende är möjligt och att anhöriga ska ha möjlighet att övernatta. Möjligheten till tillagningskök vid ny- och ombyggnation av vård- och omsorgsboende och servicehus ska bedömas vid planeringen.

Pensionärsrådet ska fortlöpande informeras om äldreboendeplaneringen och dialog ska föras om utformningen av nya vård- och omsorgsboenden samt trygghetsboenden. Frågan finns som stående punkt på dagordningen till rådets möten.

Inom ramen för äldreboendeplanen som utarbetas för Östra söderort ska servicehus, som förvaltningen bedömer kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter, anmälas till Äldreförvaltningen, som upprättar en boendeplan för staden. Om en omvandling blir aktuell ansvarar förvaltningen för aktivitetscentret.

I mars övergår Dalens och Hagsätra gruppboendestäder, för personer med psykisk funktionsvariation, från entreprenad till intraprenad efter att upphandlingen vunnits av egenregionbud.

Enskede Nya servicehus ska erbjuda svensk och finsk språkinriktning, arbetet påbörjas under 2017.

Fortsatt uppdrag beställs från MICASA gällande planändring, för att få bygga ett nytt vård- och omsorgsboende i Årsta, efter förankring i stadens referensgrupp för äldreboenden.

Utifrån ny rättspraxis kommer biståndsbedömarna vid metoddagar gå igenom bedömningskriterierna för att se över hur dessa kan utvecklas. Detta för att säkerställa att relevanta kontrollfrågor ställs vid bedömningen. Biståndsbedömarna kommer även delta på genomgångar som äldreförvaltningen anordnar i ämnet.

Utökning görs med två biståndshandläggare inom äldreomsorgen, varav den ena riktas framförallt till stadsdelarna Rågsved och Östberga, i enlighet med behov som framkommit i LUP. I de aktuella områdena kan utredningar ta längre tid då den sociala problematiken kan vara större. Det finns därför behov av färre ärenden per handläggare i dessa områden, för att säkerställa en god kvalitet i arbetet. Den andra tjänsten inom äldreomsorgen utgör förstärkning utifrån handlingsplanen för förbättringar gällande biståndshandläggarnas arbetssituation.

Utökning görs med en biståndshandläggartjänst inom Beställaravdelningen som ska arbeta övergripande på halvtid med verksamhetsuppföljning och med uppsökande verksamhet inom äldreomsorgen på den andra halvtiden.

Folkhälsoperspektiv ska integreras i biståndsbedömningen genom information om utbudet av de hälsobefrämjande aktiviteter som enheten för förebyggande verksamhet tillhandahåller.

Möjlighet till utevistelse och promenader fortsätter att erbjudas alla äldre över 85 år, utan biståndsbeslut, och permanentas. Förvaltningen undersöker om broddar kan delas ut till fler som har behov av det, jämfört med vad som gjorts under 2016.

I stadens utredning "Äldre personer med eller utan missbruk som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa" tydliggörs ansvars- och kostnadsfördelningen mellan äldreomsorgen och individ – och familjeomsorgen. Principerna för fördelning ska förankras internt i

organisationen när förslaget antagits av kommunfullmäktige.

Uppdragsbeskrivning och överenskommelse ska tecknas mellan Beställaravdelningen och Avdelningen egen regi gällande Enheten för förebyggande verksamhet, för att tydliggöra uppdraget. Årlig uppföljning av verksamheten ska genomföras.

Verksamhetsuppföljningen ska utvecklas för att möjliggöra att följa upp resultat från en verksamhet, även efter byte av utförare.

En heltidsanställd processhandledare kommer arbeta med att kvalitetssäkra dokumentationen och genomförandeplanerna så att brukaren upplever trygghet, nöjdhet, delaktighet samt inflytande i hur insatserna utförs.

Utvecklingsarbetet ”Tryggt mottagande i hemmet” som startats av Äldreförvaltningen 2016, kommer att implementeras i hela staden under 2017. Likaså kommer det reviderade programmet för stöd till anhöriga implementeras.

Avdelning egen regi har anmält fortsatt intresse att under 2017 vid behov medverka i Äldreförvaltningens referensgrupp för Smarta lås (förra årets projekt Nyckelfri hemtjänst).

De kommunala hemtjänstutförarnas effektivitet, organisation och utvecklingsmöjligheter ska belysas av staden. Fokus ligger på att öka personalkontinuiteten och den äldres inflytande, förbättra samverkan runt den äldres behov samt öka handlingsfriheten för personalen att tillmötesgå den äldres dagsaktuella behov och önskemål.

Arbetet med ett multiprofessionellt arbetssätt inom stadens specialiserade hemtjänstgrupper, med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt, fortsätter. Hemtjänstenheterna erbjuder följande specialistteam; demensteam, startteam och team för psykisk ohälsa. Under året utreds möjligheten att starta även palliativa team (vård i livets slutskede).

Den utbildningsmodell i fyra steg, som tagits fram under 2016, för kvalitetsmärkning av demenskompetens fortsätter i verksamheterna. Som ett led i att vidareutveckla demensteam utreds möjligheten att utbilda fler Silviasystrar och att fler enheter använder sig av utbildad vårdhund. På Enskededalens servicehus kommer ett nytt demensteam startas.

Behov har framkommit om möjlighet att vistas längre tid och att kunna komma senare till de biståndsbedömda dagverksamheterna för personer med demenssjukdom. Detta för att brukarnas behov av stöd ska hinna tillgodoses före vistelsen på dagverksamheten. En översyn kommer att göras av om öppettiderna kan utökas/anpassas. Möjligheten att samordna dagverksamheterna ska också ses över, då behovet minskat under 2016.

Förvaltningen kommer ansöka om stimulansmedel för ökad bemanning och kvalitet inom äldreomsorgen hos Äldreförvaltningen. Ansökan kommer även göras via stadens Kompetensutvecklingssatsning (KUS) för åtta Silviasystrar inom vård och omsorgsboenden för vidareutveckling av demensvården, för vardagsrehabiliterande arbetsätt inom hemtjänsten samt för ett samarbetsprojekt mellan Stureby vård och omsorgsboende samt Karolinska Institutet (KI) "Berikade och trivsamma miljöer - gemensamma rum på Stureby vård och omsorgsboende".

Fortsatt prioriterade områden är arbetet med livskvalitet och till exempel måltidssituationer, regelbunden utevistelse, sociala aktiviteter samt gemenskap på vård- och omsorgsboenden. Kostenheten utreder i samråd med dietisten eventuella utvecklingsområden gällande kost och

kvalité för brukarna.

Förvaltningen utreder även i samverkan med Micasa möjligheten till nya lokaler för Kostenheten.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel kvinnor och män som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare	91 %		År
♀ Andel omsorgstagare med hemtjänstinsatser som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs.	84		År
♀ Andel omsorgstagare på vård- och omsorgsboende och servicehus som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs.	84		År
♀ Andelen nöjda omsorgstagare med hemtjänstinsatser.	85		År
♀ Andelen nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboenden och servicehus.	84		År
♀ Andelen trygga omsorgstagare med hemtjänstinsatser.	80		År
♀ Andelen trygga omsorgstagare på vård- och omsorgsboenden och servicehus.	83		År
♀ Antal besökare i genomsnitt per vecka, på de tio öppna sociala mötesplatser för äldre.	350		År
Antal som deltagit på informationstillfällen som anordnas inom de öppna mötesplatserna	300		År
♀ Antal över 80 år som tackat ja till erbjudande om hembesök	10		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Hemtjänstenheter inom Avdelning egen regi ska utveckla möjligheten för brukarna att enkelt få kontakt med personal och verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31
Särskilda boendeformer inom Avdelning egen regi ska förbättra trivsamenheten i de gemensamma utrymmena.	2017-01-01	2017-12-31
Särskilda boendeformer inom Avdelning egen regi ska utföra måltidsobservation 2 ggr/år.	2017-01-01	2017-12-31
Utökning med en biståndshandläggare inom äldreomsorgen	2017-01-01	2017-12-31
Äldreomsorgsenheter inom Avdelning egen regi ska arbeta utifrån ett salutogent/ rehabiliterande förhållningssätt i syfte att förbättra folkhälsan.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Nedan sammanfattas hur de nämndmål som föreslås i verksamhetsplanen bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet.

Genom nämndens miljöhandlingsplan läggs fokus på en hållbar livsmiljö och därmed miljöeffektiva transporter, giftfria varor och byggnader, hållbar energi-, mark- och vattenanvändning, miljöeffektiv avfallshantering samt sund inomhusmiljö. Förvaltningen samverkar med berörda förvaltningar samt andra aktörer för att bidra till stadens övergripande arbete mot ett fossilbränslefritt Stockholm.

I enlighet med resepolicy från klimat- och miljöhandlingsplanen uppmuntras de anställda att gå, cykla eller resa kollektivt. Förvaltningen använder enbart miljöbilar som tankas med miljöbränsle.

Genom att bevaka grönområdesfrågor från ett tidigt skede av exploateringsprojekt bidrar förvaltningen till en hållbar mark- och vattenanvändning. Vid utveckling av park- och grönområden tas stor hänsyn till ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden.

För att stärka det kollektiva ansvaret för grönområdena och utveckla dess innehåll arbetar förvaltningen fortlöpande med att skapa goda möjligheter till stadsodling.

Förvaltningen tillämpar EU's avfallshierarki i arbetet med att hantera avfall inom stadsdelsområdet.

För att minska spridningen av miljögifter i stadsdelsområdet arbetar förvaltningen utifrån Kemikalieinspektionens prioriteringsguide PRIO.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Köpt energi (GWh)	2,148 GWh	1835 GWh	År

Nämndmål:

Förvaltningens verksamheter bedrivs med entydlig miljömedvetenhet och en låg energikonsumtion

Förväntat resultat

Minskad energikonsumtion.

Belysningen i stadsdelsområdets parkmiljöer är energieffektiva.

Kommentar

Arbete pågår med att främja en hållbar energianvändning både inom förvaltningen och i stadsdelsområdets olika offentliga lokaler samt miljöer, i enlighet med den lokala klimat- och miljöhandlingsplanen samt Stockholm stads miljöprogram. Arbetet följs upp genom delmål, indikatorer och aktiviteter.

För att främja en energieffektiv fysisk miljö ställer förvaltningen höga krav på bland annat materialval och energiförsörjning vid nybyggnation samt renovering av förskolor samt offentliga lokaler,

Nämnden ansöker om klimatinvesteringsmedel för att bland annat fortsätta byta till LED-belysning i lokaler och parkmiljöer. Dessutom bedrivs en samverkan med Stockholm vatten för att utveckla omvandlingen av matavfall till biogödsel och biogas.

En högre fysisk täthet skapar goda förutsättningar för energieffektiva transportlösningar och förvaltningen samverkar med berörda förvaltningar, nämnder samt andra aktörer för att bidra till stadens övergripande arbete mot ett fossilbränslefritt Stockholm.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Energisparande åtgärder ska vidtas, exempelvis genom att stänga av energi i lokaler och rum som inte används, energieffektivisera t ex genom att byta till lågenergilampor, ledbelysning samt installera närvarostyrning om det är möjligt.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen genomför ett fortlöpande arbete med att uppgradera till ledbelysning i stadsdelsområdets parker.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen kommer samla in de mätningar som görs för Stockholm gällande medeltemperatur, medelvind och nivån på Saltsjön. Uppgifterna kommer att tillkännages.	2017-01-01	2019-12-31
Förvaltningen kommer utreda de egna utsläppen av växthusgaser. Utifrån underlaget kan vi se och påverka hur våra utsläpp av växthusgaser förändras, för att säkerställa att de minskar.	2017-01-01	2019-12-31
I verksamhetslokalerna ska det finnas energieffektiva vitvaror.	2017-01-01	2018-12-31
Löpande översyn görs för de bilar vars avtal löper ut för att se om de kan ersättas med elbilar.	2017-01-01	2019-12-31
Vid beställning av ny- och ombyggnation inom förskola och äldreboende ska krav på klimatsmart byggande och förnybar energi ställas. Strävan ska vara att bygga plusenergihus.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Nämndmål:

Verksamhetens transporter genomförs på ett hållbart sätt

Förväntat resultat

Alla resor och transporter i förvaltningens regi genomförs på ett hållbart sätt.

Kommentar

Förvaltningen ska minska andelen bilresor inom tjänsten. I enlighet med resepoliticy från klimat- och miljöhandlingsplanen uppmuntras de anställda att gå, cykla eller resa kollektivt. Genom ett fortlöpande arbete med information och marknadsföring av de cyklar samt elcyklar som finns tillgängliga för förvaltningens medarbetare ska användargraden ökas. När det är nödvändigt att resa med bil sker det i miljöbilar som tankas med miljöbränsle.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel dubbdäck	0 %		Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel elbilar	15 %		Tertial
Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %		Tertial
Andel miljöbränsle i stadens miljöbilar	90 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla medarbetare ska tillämpa Förvaltningens resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten.	2017-01-01	2019-12-31
E85-bilar och fordonsgasbilar ska tankas med det miljöbränsle de är avsedda för	2017-01-01	2019-12-31
Förvaltningen ska kontrollera att cykelbanor på parkmark är snöröjda, sandsopade och har bra underlag.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen utvecklar ett tydligt och användarvänligt bokningssystem för cyklar och elcyklar.	2017-01-01	2017-12-31
Samverka med trafiknämnden om investeringar och reinvesteringar gällande pendelstråk för cykling	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla arbetet med samordnande transporter mellan förvaltningens verksamhetsområden.	2017-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Nämndmål:

Förvaltningens verksamheter bidrar till en hållbar mark- och vattenanvändning

Förväntat resultat

Ekosystemtjänster i stadsdelsområdets parkmiljöer stärks.

Ekosystemkartläggning tillämpas i planprocesser.

Kommentar

Stadsdelsområdet är i en expansiv fas med högt bostadsbyggande vilket ställer nya krav på de grönområden som finns, både ur ett rekreativt och ur ett ekologiskt perspektiv. När ytor hårdgörs i samband med bostadsbyggande påverkas omkringliggande grönområden, bland annat med avseende på den naturliga dagvattenhanteringen. Genom att bevaka grönområdesfrågor från ett tidigt skede av exploateringsprojekt bidrar förvaltningen till en hållbar mark- och vattenanvändning.

Utöver de stadsövergripande dokumenten Grönare Stockholm, stadens översiktsplan och miljöprogram utgör förvaltningens parkplan ett viktigt underlag i arbetet med att bevara samt vidareutveckla särskilt viktiga grönområden i samband med bostadsbyggande. Vid utveckling av park- och grönområden tas stor hänsyn till ekosystemtjänster samt den biologiska mångfalden.

För att säkerställa att stadsdelsområdets grönområden håller en hög kvalitet genomför

förvaltningen kontinuerliga kvalitetskontroller av de entreprenörer som ansvarar för underhåll av parker och andra offentliga miljöer. I samband med grönkompensationsprojekt förespråkas plantering av nya träd. För att stärka det kollektiva ansvaret för grönområdena och utveckla dess innehåll arbetar förvaltningen fortlöpande med att skapa goda möjligheter till stadsodling.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En plan för förvaltningens fortsatta arbete med ekosystemtjänster tas fram under året.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen ska aktivt arbeta med information riktad mot invånare om möjligheter till stadsodling, för att öka förekomsten av stadsodlingar i stadsdelsområdets offentliga miljöer.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen ska undersöka möjligheterna till trädplantering i samband med större ombyggnationer av parkmiljöer.	2017-01-01	2019-12-31
I samband med förslag till ny bebyggelse som medför intrång i grön- och vattenområden, ska grönkompensation med likvärdig funktion i närområdet begäras.	2017-01-01	2019-12-31
I samband med nybyggnation ska nyplantering av träd föreslås som grönkompensation, där det är relevant.	2017-01-01	2019-12-31
När gallring utförs och vid fällning av träd i parker ska det planteras ett nytt träd för varje fällt träd på en lämplig plats i stadsdelen.	2017-01-01	2019-12-31
Sly som röjs ska i möjligaste mån ligga kvar i naturmark.	2017-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndmål:

De naturliga kretsloppen stärks inom stadsdelsområdet.

Förväntat resultat

Avfallshanteringen är resurseffektiv.

Stadsdelsområdets parkmiljöer utformas för att stärka de naturliga kretsloppen såsom dagvattenhantering.

Stadsdelsområdets parkmiljöer erbjuder goda förutsättningar för boende och besökare att återvinna avfall.

Kommentar

Förvaltningen arbetar aktivt med att implementera miljöplanens aktiviteter.

Förvaltningen tillämpar EU's avfallshierarki i arbetet med att hantera avfall inom stadsdelsområdet. Hierarkin innebär följande prioriteringsordning:

1. Förebyggande arbete för att minimera uppkomsten av avfall.
2. Återanvändning.
3. Återvinning av material.

4. Energiåtervinning

5. Deponi.

Genomtänkt planering vid inköp av olika varor och tjänster inom förvaltningen bidrar till att minimera mängden avfall. Genom att samverka internt kan olika produkter, såsom kontorsmöbler, återanvändas.

Genom att arbeta för att utveckla förutsättningarna för att återvinna, både inom förvaltningens verksamheter såväl som i dess parkmiljöer, bidrar förvaltningen till att minska det avfall som idag deponeras obehandlat.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel enheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	80 %		År
Antal förskolor som utrustas med återvinningsstation under 2017.	2		Tertial
Antal parker som utrustas med återvinningsstation under 2017.	1		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Aktuella brukaravtal redovisas årligen för stadsdelsnämnden. Avtalen redovisas separat i kategorierna stadsodling och grönyteskötsel.	2017-01-01	2019-12-31
Alla förvaltningens verksamheter ska sortera ut sitt matavfall till biologisk behandling	2017-01-01	2019-12-31
De enheter som ännu inte sorterar ut matavfall ska kontakta Stockholm Vatten och påbörja utredning om förutsättningar.	2017-01-01	2019-12-31
De förskolor som inte har rätt förutsättningar för att samla in matavfall i kärl ska tillsammans med fastighetsägarna undersöka möjligheten att installera matavfallskvarn.	2017-01-01	2019-12-31
Farligt avfall ska sorteras ut och lämnas så att det blir miljöriktigt omhändertaget.	2017-01-01	2019-12-31
Förbrukningen av engångsprodukter ska minska och flergångsprodukter (ex glas) och förnyelsebara material ska öka.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen ska undersöka hur återvinning fungerar i olika verksamheter och lokaler.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen ska vid inköp av varor och tjänster planera för att minska uppkomsten av avfall, ex undvika onödiga förpackningar, emballage samt engångsmaterial och minska matsvinn genom planerade måltidsinköp.	2017-01-01	2019-12-31
Grovsopor ska i större omfattning än idag sorteras för material- eller energiåtervinning.	2017-01-01	2017-12-31
Pappersförbrukningen ska minska.	2017-01-01	2017-12-31
Produkter och inventarier som inte längre används inom verksamheten ska så långt det är möjligt återanvändas. Det kan ex vara möbler textilier eller liknande.	2017-01-01	2017-12-31
Riskavfall ska hanteras enligt föreskrifter.	2017-01-01	2019-12-31
Schaktmassor ska återanvändas för att undvika uttag av outnyttjade naturresurser och minska transportbehovet av schaktmassor.	2017-01-01	2019-12-31
Spillmaterial vid byggproduktion ska minimeras.	2017-01-01	2019-12-31
Vattenförbrukningen ska minska.	2017-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5 Stockholms miljö är giftfri

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %	95%	År
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedomningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	75%	År
 Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	40 %	40%	År

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta

Förväntat resultat

Andelen inköp av ekologiska livsmedel ökar.

Förskolorna arbetar aktivt med kemikaliecentrums vägledning för en kemikaliesmart förskola.

Kommentar

För att minska spridningen av miljögifter i stadsdelsområdet arbetar förvaltningen utifrån Kemikalieinspektionens prioriteringsguide PRIO. I strävan efter giftfria miljöer i verksamheterna samarbetar förvaltningen med Miljöförvaltningen och Kemikaliecentrum.

I samtliga av förvaltningens verksamheter ställs höga krav på byggnader, varor och tjänster för att minimera dess skadliga påverkan med avseende på miljö- och hälsofarliga ämnen.

Arbetet med en hållbar utveckling är integrerat i förskolornas verksamhet och innefattar både att vara kemikaliesmart vid inköp av till exempel material, att servera mer ekologisk samt vegetarisk mat och i det pedagogiska arbetet med barnen. Flertalet av förvaltningens förskolor är certifierade genom Håll Sverige rents certifiering "Grön flagg". Strävan är att fler förskolor certifierar sig. Nybeställningar och inköp av lekmaterial, inventarier, förbrukningsmaterial samt matvaror sker ur ett kemikaliesmart perspektiv. För att kunna göra större åtgärder och utbyte av inventarier, som inte ryms inom den ordinarie budgeten, söks budgetjustering från medel för en kemikaliesmart förskola.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	100 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla förskolor ska rensa bort varor och material som används i verksamheten inklusive köket som kan innehålla hälsofarliga kemikalier enligt vägledning som tas fram av kemikaliecentrum.	2017-01-01	2019-12-31
Alla verksamheter inventerar och dokumenterar sina märkningspliktiga kemiska produkter i en kemikalieförteckning.	2017-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla verksamheter ska årligen från 2017 rapportera uppgifter om utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen till kemikaliecentrum.	2017-01-01	2019-12-31
Alla verksamheter som anlitar entreprenörer som använder kemiska produkter ska ställa krav i upphandlingen på att entreprenören redovisar uppgifter om utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen.	2017-01-01	2019-12-31
Alla verksamheter som har utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska arbeta aktivt för att minska dem.	2017-01-01	2019-12-31
Förekomsten av PVC-golv ska kartläggas.	2017-01-01	2019-12-31
Förvaltningen kommunicerar det egna kemikaliearbetet både internt och externt för att på detta sätt inspirera till att minska användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier.	2017-01-01	2019-12-31
Inköp av ekologisk mat ska även eftersträvas vid upphandlingar av representation, catering och övriga inköp.	2017-01-01	2019-12-31
När tjänster och entreprenader upphandlas ska krav ställas på att miljöanpassade produkter ska användas.	2017-01-01	2019-12-31
Regelbunden städning ska säkerställas genom rutiner med korrekta metoder och kontinuerlig uppföljning av dessa.	2017-01-01	2019-12-31
Uppföljning av ställda miljökrav vid upphandlingar ska genomföras med stickprovskontroller.	2017-01-01	2019-12-31
Vid nybyggnation eller större ombyggnationer av befintlig verksamhet inom äldreomsorg och förskola ska frågan om tillagningskök alltid utredas. Strävan är att så många som möjligt ska ha tillgång till tillagningskök.	2017-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Nämndmål:

Nämndens verksamheter har en god inomhusmiljö

Förväntat resultat

I planeringen av ut- och nybyggnation arbetar nämnden förebyggande med risker för störningar i inomhusmiljön.

Buller, dålig luftkvalitet och luktstörningar ses över.

Skyddsronder genomförs.

Kommentar

För att förebygga hälsoproblem, orsakade av bristfälliga inomhusmiljöer i förvaltningens verksamhetslokaler, ställs höga krav på hänsynstagande till variabler som påverkar ljud- och ljusmiljö vid till exempel byggnadskonstruktioner, materialval, möbler samt ytskiktsbehandling.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Det påbörjade arbetet med att ta fram ett funktionsprogram för förskolelokaler ska slutföras under 2017.	2017-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
God ljudnivå ska upprätthållas vid verksamheter med hjälp av ex bordsskivor med ljuddämpande ytskikt, möbeltassar, bullerdämpande mattor, ljuddämpande väggfärg, takabsorbenter och skärmar.	2017-01-01	2019-12-31
Kontinuerlig uppföljning av aktuella ventilationskontroller (OVK) som utförs av fastighetsägaren för att säkerställa att förskolorna har en god luftkvalitet inomhus.	2017-01-01	2017-12-31
Skyddsronder med en uppföljande rond genomförs.	2017-01-01	2017-12-31
Vid om- och nybyggnation ska förvaltningen arbeta för att uppnå så god ljus- och ljudmiljö som möjligt.	2017-01-01	2019-12-31

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nedan sammanfattas hur de nämndmål som föreslås i verksamhetsplanen bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet.

Förvaltningen utökar samverkan med högskolor och universitet för att ta emot studenter för praktik samt verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

Förvaltningen utvecklar tillsammans med Invest Stockholm och övriga stadsdelsförvaltningar tydligare arbetssätt mot det lokala näringslivet.

Utvecklingen av lokala stadsdelscentrum fortsätter genom de åtgärder som prioriterats i LUP.

I arbetet med försörjningsstöd kommer särskilt kvinnor som studerar på SFI, alternativt kvinnor med utländsk bakgrund som varit beroende av försörjningsstöd en längre tid, att lyftas fram.

Förvaltningen utökar antalet feriejobb för skolungdomar till 1 250 platser.

Förvaltningens medarbetare erbjuds kompetensutveckling utifrån individuella kompetensutvecklingsplaner och verksamhetens behov. Chefer erbjuds chefs- och ledarutvecklingsprogram. Barnskötare och omsorgspersonal erbjuds grundutbildning och vidareutbildning. Barnskötare uppmuntras även att utbilda sig till förskollärare, som ett led i arbetet med att öka andelen förskollärare.

Nämnden uppnår en budget i balans genom bland annat systematisk styrning, uppföljning av verksamhet och ekonomi samt genom tydlig ekonomistyrning och säkra prognoser.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Nämndmål:

Förvaltningen vidareutvecklar samverkan med högskolor och universitet

Förväntat resultat

Samverkan sker med högskolor och universitet.

Verksamheterna utvecklas utifrån forskning och evidensbaserade metoder.

Kommentar

Förvaltningen utökar samverkan med högskolor och universitet för att ta emot studenter för praktik samt VFU. Att ta emot studenter är både ett sätt att knyta akademi närmare verksamheter och följa aktuell forskning samt att vara en attraktiv arbetsgivare och därmed öka möjligheterna till rekrytering av nya medarbetare. Målvärdet för indikatorn fördubblas.

Cirka 50 lärarstudenter kommer att göra sin VFU i förvaltningens förskolor, varav cirka 15 som utbildar sig till förskollärare genom den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen på Södertörns högskola.

Två av förvaltningens förskolor ingår i ett flerårigt forskningsprojekt ("Små barns lärande")

som genomförs tillsammans med Linnéuniversitetet och tolv andra kommuner runt om i landet. Projektet avslutas under våren 2017. En rapport från projektet kommer under våren.

Högskolan i Örebro är en samverkanspart för arbetet med utveckling av förvaltningens fritidsverksamhet.

Det avdelningsövergripande samarbete som påbörjats kring socionomstudenter på praktik fortsätter och utvecklas. Målsättningar är att ge studenterna ökad kunskap om stadsdelsförvaltningens ansvarsområden och möjlighet att ta del av arbetet inom olika verksamheter. Uppföljningen av praktiken ska utvecklas för att identifiera utvecklingsområden.

Avdelning egen regi fortsätter samarbetet med KI och bland annat ska en överenskommelse för att ta emot studerande fysioterapeuter samt arbetsterapeuter, totalt cirka 50 studerande per år, undertecknas. Avdelningen heltidsanställer en AKA (adjungerad klinisk adjunkt). Syftet är att cirka 160 studenter ska garanteras en bra verksamhetsförlagd utbildning inom verksamheterna och på så sätt säkerställa kvalitet samt måluppfyllelse under praktiken. Samverkan med gymnasieskolor fortsätter under året genom att ta emot praktikanter enligt nya lokala överenskommelser.

Beställarenheten för personer med funktionsersättning och socialpsykiatri har etablerat samarbete med Ersta Sköndals högskola kring bland annat att föreläsa om biståndshandläggarnas arbete för studenter, och samtidigt locka till anställning i förvaltningen.

Samarbetet fortsätter med Stockholms universitet kring att utveckla virtuella klientfall som pedagogiska verktyg inom socionomutbildningen. Även samverkan med forskare kring utveckling av processtöd inom handläggningen av försörjningsstöd fortsätter. En fråga som kommer att belysas är framgångsfaktorer i användandet av förändringsplaner.

Under året kommer förvaltningen att samarbeta med Open lab för att titta på olika samhällsutmaningar. Det kan exempelvis vara förskollärrrekrytering, kulturplattform och det växande stadsdelsområdet. Open lab är ett samarbete mellan Stockholms stad, Stockholms läns landsting, Stockholms universitet, Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), Länsstyrelsen i Stockholms län och KI. Open lab tar sig an samhällsutmaningar på ett nytt sätt genom att våga göra först, tänka sen och göra igen.

Förvaltningen deltar, tillsammans med Skärholmen och Rinkeby-Kista, i Interethnic Coexistence i European Cities (ICEC) ett internationellt samarbete med uppgift att undersöka grannsamverkan i stadsdelar med mångfald, ett internationellt samarbete mellan Stockholm, Wien och Amsterdam. Arbetet leds av universiteten i Amsterdam, Wien och KTH i Stockholm.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal högskolestudenter som bereds praktik och/eller utbildning inom förvaltningen.	270		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Nämndmål:

Företag väljer att etablera sig i Enskede-Årsta-Vantör

Förväntat resultat

Förvaltningen har ett gott samarbete med Stockholm Business Region och de företagareföreningar samt privata utförare som finns i stadsdelsområdet.

Kommentar

Förvaltningen utvecklar tillsammans med Invest Stockholm och övriga stadsdelsförvaltningar tydligare arbetssätt mot det lokala näringslivet. Under året skapas också tydligare rutiner och arbetssätt mot stadsdelsområdets lokala företagarråd. Förvaltningen kommer att följa upp det nya arbetssättet, tillsammans med det lokala företagarrådet.

Former för hur näringslivsfrågor bevakas och tas upp i styrgrupper kopplade till byggprojekt ska tas fram. I samarbete med Stockholm Business region ska en kartläggning göras av det lokala näringslivet och en analys av utvecklingsbehov.

Utvecklingen av lokala stadsdelscentrum fortsätter genom de åtgärder som pekats ut i LUP. Arbetet syftar bland annat till att öka trivsel och trygghet vilket främjar den lokala handeln samt det övriga näringslivet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska stötta utvecklingen av Högdalens energi- och miljökluster.	2016-01-01	2017-12-31
Förvaltningen ska under året bjuda in Rågsveds centrumägare till ett närmare samarbete om utvecklingen i Rågsveds centrum samt närområdet	2017-01-01	2017-12-31
Kartlägga lokala näringslivets förutsättningar och analys av utvecklingsbehov	2017-01-01	2017-12-31
Undersökning av utvecklingsbehoven i företagansområdena i Högdalen, Snösätra och Årstafälet	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla former för det lokala företagarrådet	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2 %	1,7 %	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,1 %	1,1 %	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	58 st	850 st	Tertial
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	14 st	500 st	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	1 250 st	8 500 st	År
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	85 st	900 st	Tertial
 Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	1 250 st	8 500 st	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män som bor i Enskede-Årsta-Vantör ska vara eller bli självförsörjande

Förväntat resultat

Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd minskar.

Kommentar

För unga vuxna 18-29 år, som står utanför arbete eller studier arbetar Östberga- och Rågsved Community center (ÖCC och RCC) med individuell coachning i form av CV-skrivning, intervjuträning och handledning i att söka arbete eller komma i studier. Under första kvartalet 2017 ska förvaltningen kartlägga om det finns ett behov av att införa ytterligare ett Community Center i Dalen.

Under 2017 ska RCC:s uppdrag och organisatoriska tillhörighet ses över i syfte att vidareutveckla verksamheten och säkerställa kontinuiteten. Detta arbete ska göras i samråd med Arbetsmarknadsförvaltningen och vara avslutat senast i augusti 2017.

Ett särskilt fokus läggs på de grupper som trots ett lätnad på arbetsmarknaden har svårt att komma ut i arbete och som tenderar att fasta i långvarigt bidragsberoende. För de grupperna är förvaltningens samverkan internt och externt avgörande för ett framgångsrikt arbete. Steget till offentligt skyddad anställning (OSA) eller en kommunal visstidsanställning är många gånger för stort. Förvaltningen kommer att utöka formerna för att arbetspröva/arbetsträna, för att i ett senare steg kanske bli aktuell för en OSA-anställning. Försörjningsstödet och missbruksvården kommer att utveckla samverkan kring gemensamma brukare genom bland annat gemensam kartläggning av arbetsförmåga, som ett led i arbetet mot en arbetsinriktad aktivitet.

En grupp som särskilt kommer att lyftas fram under 2017 är SFI-studerande kvinnor, alternativt kvinnor med utländsk bakgrund, som varit beroende av försörjningsstöd en längre tid. I andra kommuner har liknande arbete bedömts vara framgångsrikt, både för den enskilde och ur samhällsekonomisk synvinkel.

För att kunna ge ökat stöd och förbättra arbetsmiljön för handläggarna, samt avlasta enhetschefen, inrättas en tjänst som biträdande enhetschef inom verksamheten med personer som har ett långvarigt beroende av försörjningsstöd.

Det processtöd som utvecklats inom handläggningen av personer som har ett långvarigt beroende av försörjningsstöd ska under året anpassas för att även kunna användas i arbetet med personer som står närmare arbetslivet. Processtödet kommer under året även att anpassas för att kunna användas inom missbruksvården. Arbetet med processtödet mäts genom två indikatorer.

Förvaltningen utökar antalet feriejobb för skolungdomar med 300 platser, till 1 250 platser, för ökad sysselsättning av skolungdomar och för kommande rekryteringsbehov. Diskussioner har inletts med en innerstadsförvaltning om utbyte av förslagsvis 30 feriearbetare.

Förvaltningen kommer under 2017 att fortsätta arbetet med att stötta och stimulera för att sociala företag ska etablera sig och verka i stadsdelsområdet. Det kommer göras genom bland annat informationsträffar och samverkan med Arbetsmarknadsförvaltningen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel kvinnor med OSA-anställning	50 %		År
Andel män med OSA-anställning	50 %		År
♀ Andel personer inom processtödet som blir självförsörjande			År
Kommentar Målvärde anges vid tertialrapport 1.			
♀ Andel personer inom processtödet som har en förändringsplan.	50 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Anställa medborgarvårdare i socialt utsatta områden	2017-01-01	2017-12-31
Kartlägga gruppen personer som har försörjningsstöd i Rågsved	2017-01-01	2017-12-31
Om möjligt bidra till att arbetsintegrerade sociala företag bildas	2017-01-01	2017-12-31
Ökat mottagande av feriearbetare på skollov	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Nämndmål:

Medarbetarna i förvaltningen erbjuds möjlighet till kompetensutveckling

Förväntat resultat

All tillsvidareanställd personal har adekvat utbildning för sin tjänst.

Kompetensutveckling och möjliga karriärvägar erbjuds i förvaltningen.

Kommentar

Barnskötare och omsorgspersonal erbjuds grundutbildning. Barnskötare uppmuntras även att utbilda sig till förskollärare. Under året kommer förvaltningen tillsammans med förskolecheferna att kartlägga behovet av kompetensutveckling för barnskötarna.

Nämnden ansöker om medel för kompetensutveckling av förskollärare (KUS) för att

genomföra en uppdragsutbildning inom genus och/eller normkritik tillsammans med akademien, för att utbilda ytterligare åtta Silviasystrar samt för vidareutveckling inom demensvården. Vidareutveckling i arbetet sker återkommande inom verksamheterna exempelvis genom utbildning utifrån demenstrappan, metodutvecklingsforum, digitala hjälpmedel med mera.

Utbildning gällande HBTQ kommer att genomföras inom flera avdelningar för att kunna ge ett bättre bemötande till flickor och pojkar, kvinnor och män. På fritidsgårdarna genomgår personalen utbildningen Machofabriken, som handlar om machokultur och stereotypa föreställningar samt vad det innebär att vara flicka och pojke samt hur förväntningar skapas. Detta ska stärka fritidsgårdarnas fortsatta arbete med att göra fritidsgårdarna till en trygg mötesplats för alla, oavsett upplevelse av könstillhörighet. Kopplingen mellan maskulinitet, normer och våld är en del i ett förebyggande arbete mot pojkars samt mäns våld.

Utbildningar i motiverande samtal (MI), kommer att genomföras riktat till fältassistenter, socialsekreterare, biståndsbedömare och medarbetare inom Avdelningen egen regi. Inom Individ och familjeomsorgen barn och unga kommer utbildning genomföras i metoden Signs of Safety. Metoden syftar till att hitta lösningar som tillgodoser barnets behov och att barnet blir tryggt samt säkert.

Under 2017 kommer en övergripande utbildningssatsning, bland annat vid introduktionen av nya medarbetare, att göras gällande våld i nära relation och hedersrelaterat våld samt förtryck.

Kunskap och erfarenhetsutbyte i jämställdhetsintegrering sker återkommande, både för nya chefer samt medarbetare såväl som för chefer och medarbetare som har arbetat en längre tid i förvaltningen.

Under 2017 görs en satsning på att säkerställa alla chefers kunskaper i arbetsmiljön genom att certifiera deras kunskaper i det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM). Förvaltningen tillhandahåller dessutom ett utbildningsprogram där chefer erbjuds olika utbildningar och föreläsningar inom arbetsrätt, risk- och frisk faktorer, facklig samverkan, rekrytering med mera. Fokus läggs på att ge chefer och skyddsombud god kunskap i stadens rehabiliteringsprocess. Alla chefer, inklusive biträdande enhetschefer, deltar i förvaltningens ledningsforum som tar upp fokusområden, kvalitetsprogrammet, budget och andra aktuella frågor. Chefer uppmuntras även att delta i stadens övergripande chefsseminarier, ledardagar, utvecklingsgrupper med mera.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

Nämndens resurser utnyttjas effektivt

Förväntat resultat

Verksamheten bedrivs inom budgetramen.

Befintliga resurser används optimalt och invånarna får största möjliga nytta för sina skattepengar.

Kommentar

Styrning och uppföljning av verksamhet samt ekonomi ska göras systematiskt och tydligt samt hänga ihop. Stadens integrerade lednings- och styrningssystem ILS samt stadens kvalitetsstrategi genomsyrar arbetet. En god internkontroll är ett viktigt instrument för att kvalitetssäkra styrningen och uppföljningen. En hög delaktighet i framtagande av verksamhetsplan och uppföljningsrapporter är en viktig del för att öka kunskapen om målen samt styrning och uppföljning av de offentliga medlen.

En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa stabila villkor för verksamheten. En viktig förutsättning är att chefer på alla nivåer har kontroll och kunskap om sin verksamhets ekonomi för att kunna ta ansvar för en budget i balans. Detta sker genom tillgång till olika verktyg för uppföljning av verksamheten, regelbundet stöd från ekonomi- och HR-funktionen samt utbildning. Utveckling av uppföljningssystem och rutiner sker löpande. Under året görs sju ekonomiska månadsrapporter och två tertialrapporter, med prognoser på årsutfall avseende både ekonomi och volymer i verksamheten. Vid risk för budgetavvikelse upprättas åtgärdsplaner och ej planerade kostnadsökningar ska finansieras genom omprioriteringar inom budgetramen.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nedan sammanfattas hur de nämndmål som föreslås i verksamhetsplanen bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet.

Förvaltningens verksamheter fortsätter att utveckla jämställdhetsintegrering som en strategi för att uppnå jämställda verksamheter.

Bemötande är ett av förvaltningens fokusområden och att flickor och pojkar, kvinnor och män, oavsett bakgrund, ska bemötas samt få det stöd de har rätt till, utifrån lika rättigheter och att de är lika värda.

Förvaltningen ska aktivt arbeta för att öka antalet anställda med funktionsvariation.

Stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck 2017-2020 ska implementeras.

Män och kvinnor som utsätts för våld i nära relation, inklusive hedersrelaterat våld, får stöd och insatser via förvaltningens Relationsvåldsteam, främst i form av skyddat boende. Stöd- och behandlingsinsatser till vuxna våldsutsatta samt våldsutövare ges av Relationsvålscentrum syd. Under 2017 kommer övergripande utbildningssatsningar göras inom förvaltningen gällande våld i nära relation, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.

En tjänst som Inkluderingslots inrättas från 2017. Inkluderingslotsens uppdrag blir att ge stöd till nyanlända med information och länkning till kommunala samt externa verksamheter och föreningsliv.

Förvaltningen har öppna forum för allmänheten för att samla in synpunkter, förslag och föra dialog, såsom medborgardialoger. Nämnden har öppna områdesmöten.

Utifrån Ungdomskommissionens förslag vill förvaltningen vidareutveckla arbetet med ungas organisering och samarbetet med skolorna, för att använda dessa som arenor för dialog.

Medborgarkontoret i Rågsved öppnar under första kvartalet 2017. Medborgarkontoret ska ge information och vägledning till medborgare vid ett personligt möte om myndigheter, det svenska samhället, föreningsliv samt civilsamhälle.

Den 1 mars återgår dagligverksamhet Kombi Café och Dalens utegrupp från entreprenad till drift i egen regi. I början av 2017 återgår Kombi Café och Dalens utegrupp från entreprenad till intraprenad efter att upphandlingen vunnits av egenregianbud.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män får ett jämställt bemötande, en jämställd myndighetsutövning samt jämställt stöd och omsorg.

Förväntat resultat

Medarbetarna känner till förvaltningens lokala handlingsplan för jämställdhet.

Alla verksamheter har individbaserad statistik och genomför könskonsekvens-jämställdhetsanalyser.

Målen uppnås med lika goda resultat för flickor och pojkar, kvinnor och män.

Kommentar

Förvaltningens verksamheter fortsätter att utveckla jämställdhetsintegrering som en strategi för att uppnå jämställda verksamheter och säkerställa att bemötande, myndighetsutövning, bedömning samt genomförande av insatser görs utifrån faktiska omständigheter och inte utifrån antaganden eller förutfattade förväntningar utifrån kön.

Från att under 2016 haft fokus på att ta fram könsuppdelad statistik kommer arbetet nu att vidareutvecklas och även inriktas på att utveckla arbetet med jämställdhetsanalyser, utifrån den statistik som tas fram.

För att stärka kunskapen i jämställdhetsfrågor och för att bidra till ett mer normkritiskt arbetssätt kommer personalen på fritidsgårdarna fokusera på hur koder och beteenden, kopplade till maskulinitet, kan ifrågasättas samt förändras, och hur sociala normer påverkar ungdomar. Kopplingen mellan maskulinitet, normer och våld är en del i ett förebyggande arbete mot pojkars samt mäns våld.

Kunskaperna om hedersrelaterad problematik ska utvecklas inom förvaltningens verksamheter.

Jämställdhetsperspektivet kommer att vara en utgångspunkt när det gäller att ta fram platser för arbetsträning, arbetsprövning och anställning i form OSA eller kommunal visstidsanställning. Kvinnor har tidigare till stor del hänvisats till barn- och äldreomsorg, när det gäller män har det funnits en större variation av platser.

Inom Beställarenheten för personer med funktionsersättning och socialpsykiatri används checklistor som stöd för att säkerställa en jämställd, likvärdig service samt bedömning. Inom andra myndighetsutövande verksamheter ska checklistor tas fram under året.

Jämställdhetsarbetets utveckling följs upp genom könsuppdelade indikatorer.

Nämnden ingår i Sveriges kommuner och landstings (SKL) projekt Modellkommuner, vars syfte är att systematiskt jämföra arbetssätt genom benchmarking. Modellkommunen är Eskilstuna och nämndens benchmarkingkommuner är Hedemora samt Norrtälje. Förvaltningen planerar bland annat att utveckla/undersöka former för jämställdhetsbudgetering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel enheter som arbetar med myndighetsutövning som har en	75 %		År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
checklista för jämställda beslut.			
Andel könsuppdelade indikatorer av samtliga indikatorer	50 %		År
Andelen enheter som har individbaserad statistik uppdelat på kvinnor och män	100 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla enheter har jämställdhet som en punkt på dagordningen på APT eller forum med liknande mötesfrekvens.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen arrangerar en spridningskonferens med kollegialt lärande tillsammans med Skarpnäck och Farsta stadsdelsförvaltningar.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen ska utreda om det finns möjlighet att tillsammans med Kulturförvaltningen och Stadsarkivet utveckla ett koncept för jämställdhetsvandringar i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen utreder möjligheterna till jämställdhetsbudgetering.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	83	År
 Index Bra arbetsgivare	82	fastställs 2017	År
 Index Psykosocial arbetsmiljö	78	fastställs 2017	År
 Sjukfrånvaro	7,5 %	tas fram av nämnden	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,3 %	tas fram av nämnden	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31
 Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31
 Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Nämndens arbetsplatser har goda arbetsvillkor

Förväntat resultat

Efterfrågade medarbetare kan rekryteras och behållas.

Frisknärvaron är hög och medarbetare samt chefer trivs på arbetsplatsen.

Goda resultat uppnås i medarbetarundersökningen, den psykosociala skyddsronen och i relevanta brukarundersökningar.

Kommentar

Förvaltningen har tre fokusområden, som stöd i arbetet med att nå fullmäktiges mål och vara en attraktiv arbetsgivare:

- **Attraktiv arbetsgivare**
Förvaltningens verksamheter ska vara attraktiva arbetsplatser med god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor. Medarbetarna ska känna stolthet och glädje samt trivas på sitt arbete. Den friskvårdande kulturen betonas och det ska vara möjligt att kompetensutvecklas samt ha arbetslust under hela arbetslivet.
- **Jämställdhet**
Förvaltningen arbetar med jämställdhetsintegrering som strategi. Verksamheterna uppnår lika goda resultat för flickor och pojkar, kvinnor och män.
- **Bemötande**
Alla som kommer i kontakt med förvaltningen ska mötas med respekt, utifrån allas lika värde och för barn, utifrån barnets perspektiv samt rättigheter. Förvaltningen arbetar aktivt för att motverka all form av diskriminering. Förvaltningens verksamheter har en hög tillgänglighet, invånarna har goda möjligheter till inflytande och delaktighet. Ett gott bemötande gäller även inom förvaltningens verksamheter, mellan förvaltningens anställda.

Förvaltningen arbetar aktivt för att skapa goda arbetsvillkor, förbättra den goda arbetsmiljön och öka antalet heltidsanställningar.

Sjukskrivningar

Arbetet med att sänka och förebygga sjukskrivningar är prioriterat. HR-avdelningen får en utökad roll att samordna och övergripande driva arbetsmiljöfrågor, en medarbetare kommer att särskilt ansvara för dessa frågor. Det utökade stödet till chefer i rehabiliteringsarbetet fortsätter under 2017. Chefer och skyddsombud deltar återkommande i utbildningar med inriktning mot tidiga insatser, förebyggande hälsoarbete och vikten av att göra rehabiliteringsutredningar för snabb återgång i arbete.Handledning till chefer i form av öppna workshops erbjuds regelbundet. Externa föreläsare anlitas för att bredda chefernas och skyddsombudens kompetens inom exempelvis psykisk ohälsa samt beroendeproblematik.

Stockholm stad har upphandlat nya aktörer som ska bedriva företagshälsovård, utbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete och utredning samt coachning. De nya aktörerna tillträder 1 januari 2017. Ett nära samarbete ska etableras med de nya aktörerna. Nya leverantörer innebär

också nya möjligheter, till exempel för jämförelser/benchmarking och tillgång till goda exempel. Förvaltningen kommer att aktivt söka goda exempel från andra organisationer i arbetet med att sänka sjukfrånvaron.

Arbetet med att skapa en friskvårdande kultur fortsätter genom att erbjuda friskvårdssubvention genom hälsoportal, friskvårdstimma och subventionerade friskvårdsaktiviteter.

Introduktion

Alla nyanställda medarbetare erbjuds en god arbetsplatsnära introduktion för att på bästa sätt kunna omsätta sin kompetens i praktiken. En förvaltningsövergripande introduktion för nya medarbetare genomförs cirka två gånger per termin och följs upp löpande. Förvaltningens övergripande introduktionsprogram, som finns på samverkansytan, kommer att vidareutvecklas och implementeras inom verksamheterna. Med anledning av den omfattande nyrekryteringen som skett för socialsekreterare och biståndshandläggare finns introduktionsprogram, med anpassat stöd för olika faser i den nyanställdes utveckling, samt mentorer, för att nyanställda och oerfarna ska få lära sig yrket i lagom takt. Introduktionsprogram kommer att fortsätta utvecklas och implementeras i alla förvaltningens verksamheter. Ett utvecklingsområde som undersöks är att utveckla ett program för uppsägningsfasen, för medarbetare som ska avsluta sin anställning.

Arbetsmiljö

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete och ett bra arbetsklimat som kännetecknas av delaktighet, ansvarstagande samt inflytande ökar förutsättningarna till god hälsa och trivsel bland medarbetarna. För att uppnå en god arbetsmiljö arbetar förvaltningen med att löpande kartlägga risker på arbetsplatserna och säkra att samtliga chefer får utbildning samt blir certifierade i systematiskt arbetsmiljöarbete. Arbetsmiljöronder, medarbetarsamtal och medarbetarenkät skapar förutsättningar för att identifiera samt minska risken för otrivsel och kränkningar på arbetsplatsen samt ökar möjligheterna till delaktighet. Arbetet med att implementera den nya föreskriften kring organisatoriskt och psykosocial arbetsmiljö ska fortsätta. Förvaltningens chefer ska ges stöd i det i att utarbeta egna mål enligt arbetsmiljöföreskriften. Samverkansgrupper och APT träffar blir viktiga forum för att förankra arbetet.

Handlingsplaner för att förbättra arbetsmiljön för socialsekreterare och biståndsbedömare utformades under 2016 samt implementeringen påbörjades. Bland annat utökades det administrativa stödet för att avlasta enhetschefer och medarbetare så att mer stöd kan ges i handläggningen. Under året ska implementeringen av handlingsplanen fortsätta samtidigt som en utvärdering av det medarbetarnära stödet kommer att göras. Förvaltningens ambition är att inte anlita inhyrd personal under 2017 utan istället prioritera personalfrämjande åtgärder som medför att tillsvidareanställd personal väljer att arbeta kvar.

Förvaltningen ska utveckla fler strategier för frisknärvaro till exempel genom att starta gruppinsatser i det aktiva medarbetarskapet.

Stadens nya personalpolicy ska förankras på alla arbetsplatser under 2017.

Heltid är norm vid nyanställning och andelen allmänna visstidsanställningar ska minska. Medarbetare som arbetar deltid inom förvaltningen tillfrågas om de vill ha heltid, önskemålen registreras för att kunna bevakas när tillfälle till utökning av arbetstiden uppstår.

Förvaltningen tillhandahåller ett utbildningsprogram där chefer erbjuds olika utbildningar och föreläsningar inom arbetsmiljö, risk- och friskfaktorer, facklig samverkan med mera. Utbildningarna/föreläsningarna återkommer regelbundet över arbetsåret så att även nytillträdde chefer får möjlighet till introduktion och kompetensutveckling.

Kompetensförsörjning

På lång sikt kommer stadsdelsområdet att få fler innevånare. Detta innebär att även verksamheterna behöver utökas med fler medarbetare. Under det kommande året sker en viss ökning av antalet medarbetare genom de verksamhetsövergångar som sker inom Avdelning egen regi och på grund av fler avdelningar inom förskolan. Det ökande antalet avdelningar medför större efterfrågan på administrativa stödresurser.

Den största utmaningen vad gäller kompetensförsörjning finns inom avdelningarna Individ- och familjeomsorgen vuxna och barn och unga, Beställaravdelningen samt Förskolan eftersom det råder brist på erfarna socialsekreterare, biståndshandläggare och förskollärare. En ytterligare påverkan är personalomsättningen som fortfarande är störst inom gruppen socialsekreterare.

En viktig insats är att säkra kompetensöverföring från mer erfarna medarbetare till medarbetare med kortare erfarenhet.

Förvaltningen arbetar med kompetensbaserad rekrytering och tar fram kravprofiler samt hjälpmedel för att säkerställa att rätt personal med rätt kompetens anställs. Förvaltningens förmåga att attrahera kompetenta medarbetare är relativt god.

Ålderstrukturen inom förvaltningen är ytterligare en utmaning och inom gruppen förskolechefer är flertalet mellan 60-65 år, ca 50 % av förskollärarna är över 50 år samt inom befattningarna vårdbiträde och undersköterskor sker stora pensionsavgångar inom de närmaste åren. Under 2017 blir ca 20-25 medarbetare 65 år eller äldre. Socialsekreterarna är den grupp som har högst andel yngre/nya medarbetare.

Fler förskollärare behöver rekryteras för att uppnå stadens mål. En plan för att rekrytera fler förskollärare ska tas fram och genomföras under året.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Den förvaltningsövergripande samarbetsytan för introduktion, på intranätet, aktualiseras och fullföljs.	2017-01-01	2017-12-31
Den lokala samverkansöverenskommelsen revideras.	2017-01-01	2017-12-31
Handlingsplanerna för att förbättra arbetsmiljön för socialsekreterare och biståndsbedömare följs upp och det medarbetarnära stödet utvärderas.	2017-01-01	2017-12-31
Kompetensbaserad rekrytering används som metod vid all rekrytering.	2017-01-01	2017-12-31
Stadens nya personalpolicy tas upp på APT och förankras på alla enheter.	2017-01-01	2017-12-31
Systematisk uppföljning av sjukfrånvaro på enhets- och avdelningsnivå sker varje månad.	2017-01-01	2017-12-31
Verksamheterna har introduktionsprogram för nyanställda	2017-01-01	2017-12-31
Verksamheternas arbete med att införa Arbetsmiljöverkets nya föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö följs upp.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare inom social-psykiatri som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	100 %	Öka	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Flickors och pojkars, kvinnors och mäns rätt till service, stöd, insatser och omsorg tillgodoses utifrån att de är lika värda samt har lika rättigheter.

Förväntat resultat

Flickor och pojkar, kvinnor och män bemöts med respekt oavsett etnisk bakgrund samt ursprung, religion, funktionsvariation, ålder, sexuell läggning och könsidentitet.

Det stöd, omsorg och insatser som ges är fria från diskriminering.

Verksamheterna utarbetar metoder för att kartlägga och analysera diskriminering.

Verksamheterna ökar kunskaperna om antirasism och att arbeta icke-diskriminerande.

Kommentar

Bemötande är ett av förvaltningens fokusområden och att alla flickor och pojkar, kvinnor och män, oavsett bakgrund, ska bemötas samt få stöd utifrån lika rättigheter, skyldigheter och lika värde.

En viktig bas för arbetet mot diskriminering och rasism, samt för en jämställd-jämlik verksamhet, är att arbeta med värderingar. Inom flera av förvaltningens verksamheter har det under 2016 uppmärksamats behov av att arbeta med grundvärderingar/värdegrundsfrågor. Att medvetandegöra medarbetarna om på vilket sätt bemötande av brukare/klienter/kollegor påverkas av normer och värderingar, är grundläggande för det arbetet. Förvaltningens verksamheter kommer under året arbeta med värdegrundsfrågor. Bland annat kommer

utbildningar att genomföras, såsom HBTQ inom Avdelningen egen regi. Några enheter kommer att observera möten med brukare för att använda som arbetsmaterial kring bemötande. Stadens HBTQ- och jämställdhetsprogram ska implementeras.

Förvaltningens arbete för lika värde och lika rättigheter har många gemensamma nämnare med förvaltningens jämställdhetsarbete, såsom att identifiera adekvata metoder samt verktyg för att arbeta med normkritik, feminism och rättighetsperspektiv med mera. Genom att arbeta med exempelvis Machofabriken och MVP riktas arbetet till såväl unga i stadsdelsområdet som till medarbetare i förvaltningen. Arbetet sker förvaltningsövergripande och i samverkan med staden. Under året kommer utbildningar att erbjudas.

För att främja lika rättigheter och möjligheter utarbetar förskolorna årliga likabehandlingsplaner mot diskriminering samt kränkande behandling. Genom likabehandlingsplanerna analyseras förekomsten av, och risker, för diskriminering samt kränkande behandling i den egna verksamheten. Det ligger till grund för utveckling av det förebyggande arbetet mot diskriminering och kränkande behandling under kommande år. I förskolorna arbetar personalen med frågan genom att stödja flickor och pojkar i att utveckla förståelse för att alla människor har lika värde, strävan är att alla barn utvecklar öppenhet, respekt, solidaritet samt ansvar.

Ungdomsmottagningen (UM) har sett en ökad inströmning av ärenden där könsidentitet är orsaken till att de söker råd och stöd på UM. Utifrån det har medarbetarna utbildats inom området och kommer att ta emot pojkar och flickor i gruppverksamhet i väntan på utredning för eventuell könskorrigering. Arbetet med brukarenkäter kommer att utvecklas för att följa upp att verksamheten ger samma kvalitet och bemötande till alla ungdomar, oavsett sexuell läggning.

För att höja medvetandet inom förvaltningen om olika funktionsvariationer ska det under 2017 föras dialoger om dessa frågor. Förvaltningen ska aktivt arbeta för att öka antalet anställda med funktionsvariation, genom riktad annonsering och utförande av tjänster.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
För att höja medvetandet om olika funktionsvariationer ska enheterna fortlöpande föra dialog om dessa frågor, inklusive lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder. Det ska vara möjligt för personer med funktionsvariation att komma ifråga för arbete inom förvaltningen. Förvaltningen ska aktivt arbeta för att öka antalet anställda med funktionsvariation. Detta kan ske genom riktad annonsering och utförande av tjänster	2016-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31
 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Flickors och pojkars rättigheter enligt FN:s barnkonvention respekteras i förvaltningens verksamheter.

Förväntat resultat

Flickor och pojkar i förskolan är delaktiga samt har reellt inflytande på verksamhetens innehåll.

Flickors och pojkars åsikter samt behov ska särskilt beaktas vid utredning, genomförande och uppföljning av insatser som barnet berörs av.

Kommentar

Alla förvaltningens verksamheter har i uppdrag att värna om flickors och pojkars rättigheter enligt FN:s barnkonvention. Arbetet med en handlingsplan för att implementera Barnkonventionen i förvaltningens rutiner fortsätter.

Förskolornas verksamhet utgår från alla barns intressen och behov, innehåll samt arbetssätt kopplas till FN:s barnkonvention. Barnen uppmuntras att uttrycka sina tankar och åsikter samt grundlägger en förmåga att förstå och handla efter demokratiska principer. Uppföljning sker i tertiärrapporterna och verksamhetsberättelsen samt i dialogmöten med varje enhet.

Bedömningen grundar sig bland annat i brukarundersökningen, förskolornas pedagogiska dokumentation och arbetslagens självskattning över arbetet med läroplanen.

På fritidsgårdar och i parklekar är flickor samt pojkar delaktiga i planeringen av verksamheten och deras behov samt åsikter tas tillvara och påverkar hur verksamheten utförs.

Utredningar gällande barn som far illa genomförs med metoden Barns behov i centrum (BBIC) som stärker barnperspektivet och delaktigheten för flickor samt pojkar. I samtliga utredningar ska en barnkonsekvensanalys genomföras för att se vilka konsekvenser beslutet kan innebära för det enskilda barnet.

Den granskning av om barnperspektivet beaktas, som genomförts under 2016 inom Beställarenheten för funktionsnedsatta och socialpsykiatri, påvisade att barnets syn på situationen inte alltid dokumenteras i utredningar. Metoddagar kommer att genomföras under året och uppföljning ska ske inom ramen för enhetens egenkontroll.

Förvaltningen kommer att se över de omhändertaganden av barn och ungdomar som görs. Analys och eventuell handlingsplan kring detta genomförs under våren.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Barnkonsekvensanalys genomförs i barnutredningar.	100 %		Tertiär
Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	
Översyn av omhändertaganden kring barn och unga.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation	50 %	Tas fram av nämnden	År
 Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	50 %	Tas fram av nämnden	År
 Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	210 st	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Kvinnor och män som bor i stadsdelsområdet är inte rädda för att utsättas för våld i nära relation.

Förväntat resultat

Allmänheten får information om vart de kan vända sig vid våld i nära relation.

Det finns kunskap inom förvaltningens verksamheter för att kunna identifiera risk för våld i nära relation, utreda behov och erbjuda insatser.

Flickor och pojkar, kvinnor och män, som utsätts för våld i nära relation får de insatser de har rätt till samt behov av.

Kvinnor och män som utövar våld får insatser så att våldet upphör.

Våldet upphör i de familjer som har stöd av socialtjänsten för våld i nära relation.

Kommentar

Stockholm stad har tagit fram ett förslag till Program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck 2017-2020. Programmet innehåller mål och delmål gällande förebyggande arbete för att motverka våldet, ge stöd samt skydd till våldsutsatta och att evidensbaserade insatser ska ges till våldsutövare. Programmet ska implementeras under 2017.

Kvinnor och män som utsätts för våld i nära relation, inklusive hedersrelaterat våld, får stöd och insatser via förvaltningens Relationsvåldsteam (RVT). Insatserna består främst av skyddat boende för den våldsutsatta. RVT erbjuder också utbildningar om våld och konsekvenser av våld till medarbetare inom förvaltningens verksamheter.

Stöd- och behandlingsinsatser till vuxna våldsutsatta samt våldsutövare, i nära relation, erbjuds genom Relationsvåldscentrum sydost, som förvaltningen driver i samverkan med Farsta- och Skarpnäck stadsdelsförvaltningar. Flickor och pojkar som upplevt våld i nära relation får individuellt stöd från respektive förvaltning. Behandlingsarbetet för våldsutövare kvalitetssäkras av en forskare från Stockholms universitet och utvärderingen av behandlingseffekterna kommer bli färdigställd under 2017. Målet är att samtliga våldsutövare

i nära relation, efter avslutad behandling, ska ha upphört att använda alla former av våld.

Till stöd och vägledning för medarbetare inom förskolan, kring våld i nära relation, finns materialet ”Rosa pärm”, som är framtaget i samverkan mellan förskolorna och individ- och familjeomsorgen.

Under 2017 har försörjningsstödet som ett särskilt utvecklingsområde att i utrednings - kartläggningsarbetet ställa frågor, de så kallade FREDÅ-frågorna kring om personen varit utsatt för våld av någon närstående. Även inom Beställardelningen kommer ett särskilt fokus under året ligga på hur medarbetarna praktiskt ska tillämpa FREDÅ-frågorna.

Utifrån den genomlysning som gjorts av verksamheten inom RVT kommer uppdragen och ansvarsfrågorna att förtydligas samt organisationen ses över.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Alla våldsutövare ska efter avslutad behandling ha upphört med fysiskt, psykiskt, ekonomiskt och sexuellt våld	100 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämndens verksamheter ska implementera stadens program om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	89 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	85 %	77 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	70 %	tas fram av nämnden	År
 Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	80 %	Fastställs 2017	År
 Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	tas fram av nämnden	År
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	91 %	År
 Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	93 %	87%	År
 Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	95 %	90 %	År
 Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	93 %	87 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksamheters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.	2017-01-01	2017-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsvariation upplever god livskvalitet samt har full delaktighet i samhället.

Förväntat resultat

Flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsvariation är nöjda, trygga samt har inflytande och kan påverka sin vardag.

Kommentar

Fritidsgårdar, parklekar och öppna förskolor ska fortsätta utveckla sin verksamhet riktad till barn- och ungdomar med funktionsvariation. Fritidsgårdarna har till exempel extra öppettider för målgruppen.

Möjligheten till fler LSS-bostäder, olika boendalternativ och eget boende ses över för att skapa incitament för en större bredd av boendalternativ. Behov av vård- och omsorgsboende för äldre kvinnor och män som bor i gruppboende enligt LSS kommer samordnas med resultatet av äldreberedningens utredning om profilboende.

Utbyggnad av bostäder för personer med psykisk funktionsvariation ses över i staden. Personer med psykiska och neuropsykiatriska funktionsvariationer ska erbjudas sysselsättning.

Förvaltningen utreder möjligheten för att starta en daglig verksamhet enligt LSS i förvaltningens lokaler på Slakthusplan.

Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd och kommer att ledas av förvaltningens anhörigkonsulent.

De interna rutinerna för samverkan kring verksamheter som arbetar med målgruppen personer med funktionsvariationer ska utvecklas.

En heltidsanställd processhandledare kommer arbeta med att kvalitetssäkra dokumentationen och genomförandeplanerna, så att brukaren upplever trygghet, nöjdhet, delaktighet samt inflytande i hur insatserna utförs.

Metodutvecklaren fortsätter arbetet med brukarfokuserad handledning och med att säkra metoder, utveckla rutiner samt stöd runt en brukare.

Som bland annat ett led i arbetet med handlingsplanen för förbättringar gällande biståndshandläggarnas arbetssituation sker en utökning med en biståndshandläggartjänst inom Beställarenheten för funktionsnedsatta och socialpsykiatri.

Personalen inom omsorgsverksamheterna ska arbeta hälsofrämjande genom att motivera till en hälsofrämjande livsstil, såsom bra kost och regelbunden motion. Verksamheterna fortsätter att arbeta tillsammans med dietist genom diverse hälsoprojekt, så som kostcirklar, samarbete med Spårvägens IF och Stockholm Maraton.

En god relation mellan en brukare och dess personliga assistent utgör grunden för bra stöd och service. Brukare och assistenter arbetar mycket nära varandra och det är viktigt att båda parter bevakar att gränsen mellan en privat relation och en professionell relation upprätthålls dem emellan. Avdelning egen regi kommer undersöka om det på marknaden finns utbildningar om relation och förhållningssätt mellan en brukare och dess personliga assistenter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel kvinnor och män inom omsorgen om funktionsnedsatta som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare	80 %		År
♀ Andelen nöjda omsorgstagare – funktionsvariation	93		År
♀ Andelen omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs - funktionsvariation	85		År
♀ Andelen trygga omsorgstagare – funktionsvariation	94		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Avdelning egen regi ska kartlägga och utveckla utbudet av aktiviteter på de egna dagliga verksamheterna för att möta intresset hos yngre brukare.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen ska verka för en mångfald av boendeformer och olika typer av eget boende för att möta vitt skilda behov bland personer med funktionsvariation.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till förvaltningens verksamheter och parkmiljöer oavsett funktionsförmåga.

Förväntat resultat

Förvaltningen arbetar aktivt med att utveckla parkmiljöer som är tillgängliga för målgrupper med olika funktionsvariationer.

Tillgängligheten till förvaltningens verksamheter är god.

Kommentar

Alla ska ha goda förutsättningar att kommunicera med förvaltningens personal. Personer som inte kan tillgodogöra sig digital information ska ha rätt till fullvärdig information.

Uppföljning ska ske av att belysning, snöröjning och halkbekämpning fungerar på de vägar som förvaltningen ansvarar för.

För att säkerställa att förvaltningen lever upp till rådande tillgänglighetskrav fortbildas tjänstepersoner inom förvaltningen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
-----------	------------	-----------

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla har goda förutsättningar att kommunicera med personal inom förvaltningen.	2017-01-01	2017-12-31
Bevakning och uppföljning av att belysning, snöröjning och halkbekämpning fungerar på de vägar som förvaltningen ansvarar för ska ske.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen bygger bort enkelt avhjälpna hinder i sina lokaler och i stadsmiljön.	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen säkerställer att alla gång- och cykelvägar är tillgängliga.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor		Fastställs 2017	År
Kommentar Årsmål ska enligt beskrivningen anges vid tertialrapport 2.			
 Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö		Fastställs 2017	År
Kommentar Årsmål ska enligt beskrivningen anges vid tertialrapport 2.			
 Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer		Fastställs 2017	År
Kommentar Årsmål ska enligt beskrivningen anges vid tertialrapport 2.			

Nämndmål:

Nyanlända flyktingar, flickor och pojkar, kvinnor och män, i Enskede-Årsta-Vantör, erbjuds socialt stöd för förbättrad inkludering

Förväntat resultat

Nyanlända har:

Kännedom om det lokala föreningslivet och får stöd i att länkas till dessa utifrån intresse

Kännedom om förskolor och öppna förskolor i området

Kännedom om den lokala fritidsverksamheten

Kännedom om förvaltningens feriejobsverksamhet

Kommentar

Nyanlända barnfamiljer i stadsdelsområdet ska informeras om det svenska förskolesystemet och vilka förskolor samt öppna förskolor som finns i området. Förvaltningen ska undersöka möjligheten att skapa kontakter mellan nyanlända barnfamiljer i stadsdelsområdet.

Förvaltningen ska utreda möjligheten att öppna en ny enhet för öppna förskolan i Örby, för att möta behovet hos nyanlända barnfamiljer.

Nyanlända barnfamiljer med ungdomar ska informeras om den kommunala

fritidsverksamheten och idrotts- och föreningsverksamhet i området samt länkas till organisation utifrån ungdomens intresse.

Nyanlända unga vuxna ska länkas till RCC för information om verksamheten och möjligheten till coaching mot sysselsättning och arbete. En särskild informationsinsats ska riktas mot nyanlända ungdomar gällande stadens feriejobb 2017.

UM fyller en viktig funktion för ensamkommande flyktingbarn genom att kontinuerligt träffa de ungdomar som bor i hem för ensamkommande flyktingbarn i stadsdelsområdet, för att presentera verksamheten och informera om vilken hjälp UM kan erbjuda.

Medarbetare som möter nyanlända ska ges nödvändig utbildning för att kunna identifiera och hantera eventuella trauman hos målgruppen.

Förvaltningen ska undersöka om det på lämpligt sätt går att bidra till att informera nyanlända om vårt lands syn på mänskliga rättigheter, jämställdhet, yttrandefrihet, religionsfrihet med mera.

Föreningsbidrag för arbete med nyanlända kan under 2017 sökas i april månad.

En tjänst som Inkluderingslots inrättas från 2017. Inkluderingslotsens arbete följs upp genom indikatorer som redovisas med början vid verksamhetsberättelsen 2017.

Förvaltningen kommer att delta i ett pilot-projekt i staden tillsammans med Skärholmens- och Rinkeby-Tensta stadsdelsförvaltningar kallat VIDA-projektet. VIDA-projektet syftar till att ge nyanlända en ingång i civilsamhället genom samverkan mellan ideell och offentlig sektor. Konceptet är att nyanlända matchas till en fritidsaktivitet som ska vara språk, - hälso och nätverksfrämjande. Arrangören av aktiviteten förbinder sig att aktiviteten uppfyller vissa krav utifrån riktlinjer som ska tas fram.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Antal nyanlända kvinnor och män som länkas till verksamhet			År
Kommentar Målvärde anges vid tertialrapport 2.			
♀ Antal personliga kontakter mellan inkluderingslots och nyanlända			År
Kommentar Målvärde anges vid tertialrapport 2.			

Nämndmål:

Stockholm är en demokratisk stad där kvinnor och män som bor i stadsdelsområdet har inflytande

Förväntat resultat

De boendes åsikter och tankar tas tillvara i utvecklingsarbetet av stadsdelsområdets parkmiljöer.

Förvaltningen arbetar kreativt med olika former att möta invånare för att samla in deras tankar och åsikter.

Vid utveckling av parkmiljöer så beaktas tillgänglighetsbehov för målgrupper med olika

funktionsvariationer.

Enkelt avhjälpna hinder byggs bort.

Kommentar

Förvaltningen tillhandahåller öppna forum för allmänheten för att samla in synpunkter, förslag och föra dialog om stadsdelsområdets utveckling. Arbeta pågår med att utveckla arbetet med att utvärdera inkomna förslag utifrån ett jämställdhets- och barnperspektiv.

Förvaltningen arbetar med att vidareutveckla former för att stärka ungas organisering, särskilt för att nå unga som inte redan är engagerade i föreningsliv. Fältassistenter ska vara delaktiga i samverkan med skolan för att bilda ett ungdomsråd. Arbetet med ungdomsrådet ska ske under former som kan motivera och engagera ungdomar att delta samt påverka. Förvaltningen arbetar också med att öka flickors makt och inflytande över offentliga miljöer.

Förvaltningen ska under året vidareutveckla några förslag från Ungdomskommissionen. Bland annat kommer Festivalen Culture & Influences anordnas, där feriearbetande skolungdomar kommer att arbeta med att planera och genomföra festivalen. Vidare kommer samarbetet med skolor att vidareutvecklas, för att använda skolorna som arenor för dialog med ungdomar i stadsdelsområdet. För att fortsätta utveckla ungdomars delaktighet avser förvaltningen att åter genomföra projektet Ungdomskommissionen eller liknande program.

Medborgarkontoret i Rågsved öppnar under första kvartalet 2017. Medborgarkontoret ska ge information och vägledning till medborgare vid ett personligt möte om myndigheter, det svenska samhället, föreningsliv samt civilsamhälle. Det kan gälla information och vägledning i frågor som förskola, föreningsbidrag, kultur, budgetrådgivning, äldreomsorg med mera. Medborgarkontoret kommer även att ha uppdraget att samordna kontakter med föreningar och det civila samhället.

Förvaltningen handlägger föreningsbidrag till föreningar som erbjuder aktiviteter i stadsdelsområdet riktade till barn- och ungdomsverksamhet, äldre, personer med funktionsvariation och personer med missbruksproblem, en gång per år. Föreningsbidrag till föreningar som erbjuder aktiviteter riktade till barn- och ungdomsverksamhet handläggs två gånger per år. Under året ska det vara möjligt för föreningar att söka bidrag för uppsökande verksamhet och anordnande av aktiviteter riktade till nyanlända. Förvaltningen ska erbjuda två informationsdagar om året med tema demokrati och inflytande, inför respektive ansökningsperiod för föreningsbidrag.

Riktlinjerna för föreningsbidrag ska under året revideras med utgångspunkt från föreningskartläggningen och förvaltningens arbete med jämställdhetsintegrering.

Utifrån den kartläggning som genomförts av ABF under 2016 ska förvaltningen utveckla det strategiska arbetet med föreningslivet i syfte att stärka relationen mellan förvaltningen och föreningar samt för att förbättra föreningars förutsättningar för att verka i stadsdelsområdet. Viktiga områden för strategiskt arbete är att vidareutveckla Demokrativeckan och att denna riktar sig till hela stadsdelsområdet. En kartläggning av lokaltillgången för föreningar ska göras under första delen av 2017 och eventuellt se över möjligheterna att kunna använda lokaler vid enstaka tillfällen.

Förvaltningen deltar i ett treårigt (2016-2018) nätverk hos Sveriges kommuner och landsting (SKL) om att utveckla medborgardialogen i komplexa samhällsfrågor, vilket för förvaltningens del främst innebär trygghetssituationen i Östberga. Det övergripande syftet är att få fler att engagera sig och arbeta med trygghetssituationen i området. Under 2017 ska förvaltningen och nämnden utreda samt genomföra åtgärder som föreslagits i arbetsgrupper bestående av boende, förtroendevalda och tjänstepersoner.

Avdelningen för kultur, fritid och demokrati ska utveckla och samordna medborgardialoger inom ramen för LUP. Ett uppdrag är att särskilt utreda och öka trygghet i de prioriterade områdena i LUP.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ansöka om bidrag från digital förnyelse för att inrätta en digital föreningstavla eller liknande	2017-01-01	2017-12-31
Förvaltningen utvecklar metodstöd för utvärdering av medborgarförslag utifrån ett jämställdhets- och barnperspektiv.	2017-01-01	2017-12-31
Inventera tillgången till föreningslokaler i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31
Revidering av riktlinjerna för föreningsbidrag	2017-01-01	2017-12-31
Samarbete med Idrottsförvaltningen om jämställda, attraktiva och trygga motionsplatser samt träffpunkter	2017-01-01	2017-12-31
Stärka och formalisera intern samverkan	2017-01-01	2017-12-31
Undersöka möjligheten att inrätta ett föreningsråd.	2017-01-01	2017-12-31
Uppmärksamma föreningar och föreningsledares goda arbete ex genom en utmärkelse för "eldsjälar".	2017-01-01	2017-12-31
Utifrån medborgardialogsarbete i Östberga under 2016 utreda förslag från invånarna. Ska ske tillsammans med Trafikkontoret, SISAB, Svenskabostäder, Idrottsförvaltningen, Kulturförvaltningen, Utbildningsförvaltningen.	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla användandet av informationskanaler som exempelvis sociala medier	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla hanteringen av medborgarförslag och synpunkter	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla ungdomsdemokratin och ungdomars inflytande	2017-01-01	2017-12-31
Öka och stärka samarbetet med föreningslivet genom till exempel gemensamma utbildningar	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel elektroniska inköp	60 %	Tas fram av nämnden	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %	Fastställs 2017	År

Nämndmål:

Den offentliga upphandlingen utgör ett strategiskt verktyg för utveckling av verksamheterna i hållbar riktning

Förväntat resultat

Förvaltningens offentliga inköp kännetecknas av högt ställda kvalitetskrav och effektivt resursutnyttjande.

I upphandlingarna beaktas miljöhänsyn och sociala hänsyn, där det är motiverat samt förväntas ge effekt.

Alla upphandlingar och inköp genomförs med utgångspunkt i Stockholms stads program för upphandling samt inköp. Arbetet struktureras i enlighet med tillämpningsanvisningen.

Kommentar

I upphandlingsfrågor arbetar förvaltningen utifrån Stockholms stads program för upphandling och inköp, samt tillhörande tillämpningsanvisning.

En grundförutsättning för att kunna använda upphandling strategiskt är att arbetet sker utifrån en tydligt beskriven och inom förvaltningen känd samt väl förankrad process. Av processbeskrivningen bör, utöver de i inköpsprocessen ingående aktiviteterna, även interna roller, mandat och ansvar framgå. Förvaltningen ska ta fram en sådan processbeskrivning inom ramen för hur upphandlings- och inköpsprocessen har definierats i stadens program för upphandling samt inköp.

En annan grundläggande förutsättning är en aktiv avtalsförvaltning. För att använda resurserna på ett effektivt sätt ska en analys av avtalets strategiska betydelse göras i samband med varje upphandling. Utifrån denna utformas en plan för uppföljning och de uppföljningskrav som behöver ställas i upphandlingen.

Den systematiska avtalsuppföljningen utgör underlag för nämndens ställningstagande om att förlänga eller att inte förlänga ett upphandlat kontrakt. Nämnden ska i god tid innan ett entreprenadkontrakt löper ut beredas tillfälle att fatta beslut om kontraktsförlängning, återtagande eller förnyad upphandling av verksamheten, samt att pröva om egen regi-anbud ska lämnas.

Stadens äldreboendeutredning pågår och om utredningen visar att servicehusen kvarstår som boendeform kommer upphandling att föreslås för ett av de kvarvarande servicehusen, för att möjliggöra olika driftsformer.

Stadens äldreboendeutredning pågår och om resultatet blir att servicehusen kvarstår som en boendeform kommer upphandling att föreslås för ett av de kvarvarande servicehusen, för att det ska finnas möjlighet till olika driftsformer

Den 1 mars återgår Kombi Café och Dalens utegrupp från entreprenad till drift i egen regi. Gruppbestäderna Dalen och Hagsätra övergår från entreprenad till intraprenad, efter att upphandling vunnits av egenregianbud.

I början av 2017 återgår Kombi Café och Dalens utegrupp samt gruppbestäderna Dalen och Hagsätra från entreprenad till intraprenad. Detta sker efter att upphandlingen vunnits av egenregianbud. Senare under våren löper avtalen för Fritidsområde 1 och 2 ut. Dessa verksamheter planeras återgå i egen regi.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Aktiviteter, roller, mandat och ansvar i inköpsprocessen förtydligas genom en processbeskrivning	2017-01-01	2017-12-31
Ett förvaltningsgemensamt arbetssätt för prioritering och genomförande av avtalsförvaltning implementeras.	2017-01-01	2017-12-31

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Budget per verksamhetsområde

Verksamhetsområden, mnkr	Kostnader	Intäkter	NettoVP 2017	VP 2016	VB 2015
Nämnd- och förvaltningsadm.	58,3	2,7	55,6	49,7	54,4
Individ- och familjeomsorg	280,1	96,1	184,0	178,0	168,4
Socialpsykiatri	71,4	8,3	63,1	63,5	63,5
Stadsmiljö drift	17,8	0,0	17,8	18,0	20,2
Stadsmiljö avskrivningar	10,1	0,0	10,1	12,3	12,0
Stadsmiljö ränta	1,5	0,0	1,5	1,0	1,0
Förskola	575,5	34,2	541,3	536,0	523,7
Äldreomsorg	961,4	199,0	762,4	776,2	776,2
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	489,2	86,2	403,0	386,5	392,1
Fritid och kultur	60,1	4,6	55,5	50,7	44,4
Arbetsmarknadsåtgärder	33,7	10,0	23,7	16,9	25,9
Ekonomiskt bistånd	173,4	20,7	152,7	155,4	151,6
varav handläggning	38,9	0,0	38,9	38,6	34,6
Drift totalt	2 732,5	461,8	2 270,7	2 244,2	2 233,4
Investeringar					
Parkinvesteringar	18,0		18,0	13,8	24,0
Maskiner och inventarier	3,2		3,2	3,2	3,2
Investeringar totalt	21,2	0,0	21,2	17,0	27,2

Kommunfullmäktige har beslutat om en nettobudget för år 2017 på 2 270,7 mnkr för driftsverksamhet och 21,2 mnkr för investeringar. I jämförelse med ursprunglig budget för 2016 ökar driftsbudgeten med 26,5 mnkr vilket motsvarar 1,18 %. I budgeten finns också effektiviseringskrav utlagda på verksamheterna.

Under året kommer avläsningar och slutlig justering av budget att göras för de prestationsrelaterade verksamheterna förskola och omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen har i budgetarbetet utgått från att de olika verksamheterna ska få den budgettilldelning som kommunfullmäktige har gett via fördelningsnycklarna, vilket betyder att ingen omfördelning mellan verksamhetsområden har gjorts i denna budget.

I kommunfullmäktiges fördelning till verksamhet för barn, ungdom, kultur och fritid ingår även medel för förebyggande verksamhet för barn och unga. 11,0 mnkr tillförs förebyggande verksamhet inom individ- och familjeomsorg.

För att förebygga osäkerheter kopplade till verksamheten under året samt en eventuell

svängning i konjunkturen som kan komma att påverka till exempel ekonomiskt bistånd eller annan verksamhet, avsätts även detta år en reserv för att kunna täcka kostnader, som i dagsläget är svåra att bedöma om de kommer att uppstå och till vilket belopp, totalt 25 mnkr (1,11 %).

Nämnd- och förvaltningsadministration

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
Nämnd	2,2		2,2	2,0
Administration	47,2		47,2	42,0
Facklig tid	8,9	2,7	6,2	5,7
Summa	58,3	2,7	55,6	49,7

För 2017 budgeteras totalt 55,6 mnkr, vilket är en ökning om 5,9 mnkr jämfört föregående år. Den ökade budgeten beror på ökade hyreskostnader, förstärkning av lokal- och HR-funktionen samt att administrativa tjänster flyttats till staben. Medel avsätts också för övergripande oförutsedda kostnader. En genomlysning av de administrativa funktionerna har genomförts och efter komplettering med inventering av samverkansmöjligheter mellan avdelningen för kultur, fritid och demokrati och enheten för lokaler och parkmiljö ska resultatet presenteras.

Kommunfullmäktige tilldelar ingen budget för nämnd- och förvaltningsadministration, för att avsätta denna budget har ett administrativt avdrag på 2,77 % gjorts från varje verksamhetsområdes nettobudget. Undantaget från avdrag är budget för utbetalt försörjningsstöd samt budget för LASS kostnader.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

För hela verksamhetsområdet avsätt 247,1 mnkr vilket är en ökning med 5,6 mnkr i jämförelse med 2016.

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
Barn och unga	232,3	89,9	142,4	135,8
Vuxna	47,8	6,2	41,6	42,2
Socialpsykiatri	71,4	8,3	63,1	63,5
Summa	255,4	8,3	247,1	241,5

Barn och ungdom

För individ- och familjeomsorg, barn och ungdom, budgeteras 142,4 mnkr vilket är en ökning med 6,6 mnkr jämfört med 2016. I oktober 2016 prognostiseras ett underskott med 35,5 mnkr.

Från anslaget verksamhet för barn, ungdom, kultur och fritid tillförs 11,0 mnkr till barn och ungdoms budget. Medlen är avsedda för förebyggande arbete, exempelvis inom ungdomsmottagning, föräldramottagning och sociala insatsgrupper. För 2016 var samma överföring på 11,0 mnkr. Under oktober månad 2016 var totala antalet aktuella ärenden 1 019 st. varav flickor 374 st. och pojkar 645 st.

Verksamheten ska under 2017 arbeta med tät uppföljning och omprövning av beslut samt kompetensöverföring. Detta för att säkra att den förhållandevis stora andel socialsekreterare med kort erfarenhet i yrket snabbt bygger upp erfarenhet, för att möta de utmaningar arbetet

har.

Arbetet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare fortsätter. Då 17 st. tjänster som socialsekreterare samt fem tjänster som administratörer, tillsats under 2016 inrättas inga nya tjänster i verksamhetsplanen. En tjänst som administratör övergår från visstidsanställd till fast anställning.

Vuxna

För individ- och familjeomsorg, vuxna, budgeteras 41,6 mnkr, vilket är en minskning med 0,6 mnkr jämfört med föregående år. För 2016 prognostiseras ett överskott om 0,5 mnkr. Genom en fortsatt satsning på öppenvård sydost samt hemtagning av personer boende i stödboende, bedöms kostnaderna kunna minskas under 2017.

Socialpsykiatri

För socialpsykiatri budgeteras nettokostnader på 63,1 mnkr vilket är en minskning med 0,4 mnkr i jämförelse med föregående år. I oktober prognostiseras ett överskott med 2,8 mnkr för 2016.

Kommunfullmäktige fastställer ersättningarna inom kundvalssystemet. För 2017 föreslås ett nytt ersättningssystem för insatsen boendestöd. Den nya modellen innebär att ersättningen till utförarna baseras på beslutade timmar istället för nuvarande intervall. Ersättningen för boendestöd förändras från 1/7 2017. Övriga ersättningar till utförarna förblir oförändrade. För att finansiera gemensamma och administrativa kostnader görs ett avdrag med 3,5 % av utföraravdelningens intäkter inom egen regi, vilket är samma nivå som för 2016. Utöver det administrativa avdraget finansierar utförarenheten egen regi avdelningens gemensamma kostnader.

Stadsmiljöverksamhet

Drift, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
Parskötsel	14,2		14,2	14,9
Administration	3,6		3,6	3,1
Avskrivningar	10,1		10,1	12,3
Räntor	1,5		1,5	1,0
Summa	29,4	0,0	29,4	31,3

För stadsmiljö budgeteras totalt 29,4 mnkr vilket är en minskning med 1,9 mnkr i jämförelse med 2016. För att täcka andra verksamheters eventuella underskott under året föreslås en reserv på 1,0 mnkr. I samband med upphandling av en ny parkentreprenör 2016, har en tjänst som kontrollant tillsats.

I enlighet med anvisningarna söks extra investeringsmedel för klimatinvesteringar. Se vidare under budgetjusteringar.

Förskoleverksamhet

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
Peng 80 %	409,4	33,2	376,2	372,4
Peng - tillägg 3 %	15,4		15,4	15,2
Verksamhetsstöd	48,0	1,0	47,0	45,5

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
Lokaler	75,5		75,5	75,7
Övergripande	27,2		27,2	27,2
Summa	575,5	34,2	541,3	536,0

För förskolan budgeteras 541,3 mnkr. Den tilldelade budgeten från kommunfullmäktige utgår från antalet barn som var inskrivna i förskolan per den 31:e mars 2016. Under året kommer avläsning och slutlig justering av budget att göras utifrån genomsnittligt antal inskrivna barn varje månad, från januari till december. Då barnantalet beräknas minska under året kommer budgeten att minskas med motsvarande belopp. I dagsläget beräknas minskningen till 10,0 mnkr. Budgettillskott beräknas under året för höga hyror med 4,6 mnkr och för barnomsorgsgarantin med 3,7 mnkr.

I budgeten för övergripande verksamhet ingår en reserv med 10,0 mnkr för att täcka eventuella underskott inom andra verksamheter, samma belopp som för 2016.

Övergripande administration omfattar, förutom personalkostnader, främst kostnader för IT, kostnader till serviceförvaltningen för central avgiftshantering, kontaktcenter samt löne- och fakturahantering. Förvaltningen kommer noga följa utvecklingen av rätt till heltid för barn vars föräldrar är föräldralediga enligt föräldraledighetslagen. Vid behov, och om budgetutrymme finns, kan budgetjusteringar efter avstämning inför T2 göras

Kommunfullmäktige har fastställt pengersättningen per inskrivet barn hos förskoleenheterna till minst 80 % av schablonen. För att förstärka verksamheterna fördelas ytterligare 3 % av schablonen till förskolorna på samma sätt som skedde i budgeten för 2016. Resterande del av schablonen ska täcka kostnader för lokaler och övergripande administration. Ersättningen till enheterna ökar med 1,5 %.

Verksamhet (antal barn)	VP 2017	varav pojkar	varav flickor	VP 2016
Förskola 1-3 år	1 464	724	740	1 461
Förskola 4-5 år	2 332	1168	1164	2 339
Familjedaghem 1-3 år				1
Familjedaghem 4-5 år				3
Totalt antal barn	3 796	0	0	3 804

För verksamhetsstödet avsätts totalt 48,0 mnkr vilket är en ökning med 2,5 mnkr jämfört med föregående år. Medlen fördelas så att resurser på bästa sätt ska möta barnens behov.

Resursfördelningen utifrån individbaserade ansökningar och socioekonomiskt stöd kommer att förändras och tydliggöras. För barn i behov av särskilt stöd kommer stöd att ges utifrån individbaserade ansökningar från utförarna (30,5 mnkr). Stöd kommer att ges utifrån geografiska områdens socioekonomiska förutsättningar (7,0 mnkr) och för specialavdelningarna Delfinen och Bägersta (5,5 mnkr). Inom resursenheten (4,3 mnkr) så finns specialpedagog samt språkpedagog. En utökning med två specialpedagoger planeras samt viss kompetensutveckling för enheterna som en del i resursenhetens arbete utifrån barn i behov av särskilt stöd. En särskild satsning på språkutvecklande arbetssätt i Östberga förskoleområde kommer att genomföras (0,7 mnkr). Anslaget användes tidigare även för barnomsorg på obekvämlig arbetstid men i år införs en ny ersättningsmodell för denna

förskoleverksamhet. Utbildningsnämnden kommer att ansvara för godkännande av utförare inom barnomsorg på obekvämt arbetstid och administrationen kring den nya ersättningsmodellen. Ersättningen kommer att betalas ut mot uppgift om antalet utförda timmar. Med hänsyn till denna ändring reserveras 0,3 mnkr bland övergripande kostnader.

Äldreomsorg

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
Vård och omsorg, varav:	877,1	195,3	681,8	718,7
Vård och omsorgsboende	523,4	152,1	371,3	365,8
Öppen hemtjänst	229,1	15,9	213,2	211,1
Servicehus	106,2	26,2	80,0	116,7
Dagverksamhet	10,4	1,1	9,3	9,7
Biståndsenheten	26,0		26,0	23,5
Övergripande	52,9	3,7	49,2	29,8
Gemensamt	5,4		5,4	4,1
Gemensamt egen regi				
Summa	961,4	199,0	762,4	776,2

För äldreomsorg budgeteras totalt 762,4 mnkr. Kostnadsramen minskar med 13,8 mnkr och intäktskravet minskar med 1,6 mnkr, vilket ger en nettominskning med 12,2 mnkr i jämförelse med 2016. Budgeten inkluderar prisuppräknings, höjning av peng för demensboende, hemtjänst samt lokalpeng för privata utförare. Enligt befolkningsprognosen minskar antalet personer i de äldre åldersgrupperna där vårdbehovet är som störst. Därmed är en volymminskning som motsvarar ca 4,0 % av anslaget medräknat i äldreomsorgens kostnadsanslag.

I budgeten finns en reserv med 12,0 mnkr för att täcka eventuella underskott inom andra verksamheter. Utifrån handlingsplanen för biståndshandläggare/socialsekreterare tillsätts en tjänst som biståndshandläggare samt ytterligare en biståndshandläggare tillsätts utifrån LUP (Lokala utvecklingsprogram) på Biståndsenheten. Dessutom sker en utökning med en biståndshandläggare med delad tjänst på beställaravdelningen. Den handläggaren ska ansvara för både uppsökande verksamhet (50 %) och verksamhetsuppföljning (50 %). Den uppsökande verksamhet är riktad mot personer över 80 år som inte har insatser från äldreomsorgen.

Volym

Generellt förutses en minskning av volymerna inom äldreomsorgen jämfört med 2016. I tabellen nedan visas budgeterade volymer för 2017, utfall för oktober 2016 samt budgeterade volymer för 2016.

Verksamhet	VP 2017	Oktober 2016	varav kvinnor	varav män	VP 2016
Vård och omsorgsboende, helårspersoner	530	536	389	147	547
Öppen hemtjänst:					
Dagtimmar /	44 034	47 696	33 297	14 400	47 716

Verksamhet	VP 2017	Oktober 2016	varav kvinnor	varav män	VP 2016
månad					
Nattbesök / månad	3 221	3 238	2 250	988	2 831
Larmkunder / månad	1 213	1 062	816	246	1 400
Servicehus:					
Helårspersoner	270	263	178	85	280
Timmar / månad	19 333	18 716	13 590	5 128	21 980
Dagvård, antal dagar	13 284	1 127	768	359	13 752

Under 2017 beräknas antalet platser inom vård- och omsorgsboende minska med sex helårsplatser i jämförelse med oktober 2016. Det innebär ett genomsnitt om 530 st. belagda platser per månad. Antalet genomförda dagar (tillfällen) inom dagverksamheten beräknas uppgå till 13 284 dagar för 2017 vilket månadsvis motsvarar oktobers nivå.

Antalet helårspersoner inom servicehus beräknas till 270 personer vilket är en ökning med sju personer i jämförelse med oktober 2016.

Beräkning av budgeten för hemtjänsten inom ordinärt boende utgår från 30 utförda hemtjänsttimmar per person. Snittet per månad beräknas minska med 6,0 % givet befolkningsprognosen för 2016. För 2017 prognostiseras att ca 1 475 personer kommer att erhålla 44 034 hemtjänsttimmar per månad.

Priser

Ersättningarna till utförarna utgår enligt nivåerna i kommunfullmäktiges budget för år 2017. För hemtjänst höjs ersättningen med 4,7 % varav 2,0 % avser kompensation för avböjda besök som inte kommer att ersättas som utförda timmar 2017. Ersättningen per dygn inom vård- och omsorgsboende höjs med 2,6 % och lokalschablonen med 1,0 %. Dagersättningen inom dagvården är oförändrad jämfört med 2016.

Priserna för förvaltningens egna utförare är desamma som kommunfullmäktige har fastställt. Ett administrativt avdrag görs med 3,5 % av enhetens intäkter för att täcka gemensamma kostnader och administrativa kostnader. Utöver det administrativa avdraget finansierar utförarenheterna egen regi avdelningens gemensamma kostnader.

För kostenhetens priser gäller överenskommelsen om intraprenad med egen regi. Indexregleringen från och med den 1:a november 2016 innebär en ökad ersättning med 1,5 % för 2017.

Nämnden beslutar om pris för växelvård (korttidsplatser). För 2017 föreslås en ökning med 2,6 % jämfört med 2016.

Servicehusen ingår inte i kundvalsmodellen och därmed beslutar nämnden om priserna. Servicehusens priser består av två delar, dels ett grundpris per person och månad, dels ett pris för respektive vårdnivå. Ersättningen för hemtjänst inom servicehus ökas med 4,7 % i likhet med hemtjänst i ordinärt boende. Nivåersättningar per vårdnivå (18 st.) enligt den gamla prismodellen för hemtjänsten används även 2017. Grundkostnadsersättningen på både Rågsveds servicehus och Enskede nya servicehus höjs med 2,7 %.

Priserna för korttidsplats och grundkostnadsersättningarna inkluderar både internt avdrag för gemensam administration och 5,0 % pålägg vid extern försäljning.

Ersättning för öppen dagverksamhet inom servicehus tillkommer vid extern försäljning

I prisbilaga redovisas alla ersättningsnivåer inom äldreomsorgen.

Stöd och service för personer med funktionsnedsättning

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
Verksamheter	464,7	86,2	378,5	365,0
Ledning/bistånds- handläggning	21,6	0,0	21,6	18,6
Svedmyrabadet	2,9	0,0	2,9	2,9
Summa	489,2	86,2	403,0	386,5

För omsorg om personer med funktionsnedsättning budgeteras netto 403,0 mnkr. Den tilldelade budgeten beräknas utifrån prestationer per den 27:e augusti 2016. Slutlig justering av budgeten för 2017 kommer att göras utifrån avläsning av prestationer i mars och augusti. Ökningen i jämförelse med 2016 beror främst på fler prestationer och ökade priser.

Ersättningsnivåerna för vuxenboende, barnboende, daglig verksamhet och korttidshem är höjda med 1,3 %. Ersättningen för hemtjänst i ordinärt boende är höjd med 4,7 %. Avlösning och ledsagning höjs med 2,0 %.

En ökad inströmning av ärenden och försäkringskassans strama bedömningar ställer hårda krav på att hitta lösningar som är kostnadseffektiva.

Utifrån handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare tillsätts en tjänst som biståndshandläggare.

Volymer

Följande biståndsbedömda prestationer ingår i den tilldelade budgeten:

Verksamhet (helärspersoner)	VP 2017	varav kvinnor	varav män	VP 2016
Eget boende med boendestöd	103	45	58	108
Servicebostad	36	18	18	35
Gruppboend	117	42	75	108
Barnboende	9	2	7	12
Korttidshem	82	29	53	73
Daglig verksamhet	324	130	194	302
LASS-ärenden	151	57	94	154
KTT (korttidsstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS)	49	23	26	49*
Summa	871	346	525	841

**var ej prestationsrelaterat i VP 2016*

Jämfört med VP 2016 har antalet biståndsbedömda prestationer ökat med 3,6 %. Antalet

kvinnor har minskat med 2,8 % medan antalet män har ökat med 8,2 %.

Priser

Enheter inom egen regi och enheter upphandlade genom entreprenad eller ramavtal ersätts per prestation utifrån de nivåer som kommunfullmäktige har beslutat. Gruppboende, assistansenheten och daglig verksamhet i egen regi betalar 3,5 % av sina intäkter för gemensam administration. Utöver det administrativa avdraget finansierar utförarenheterna i egen regi avdelningens gemensamma kostnader.

Ersättningen för assistans enligt LASS respektive LSS är 291 kr per timme och följer den ökning som regeringen har fastställt. Internpris till assistansenheten föreslås till 281 kr per timme efter administrativt avdrag.

Kostnader för gemensamhetslokaler ingår inte i LSS-pengen och hanteras centralt av beställaren. Vid försäljningen av platser till andra stadsdelar tar förvaltningen ut en lokalschablon som motsvarar lokalkompensationen i pengarna för verksamheter i övrig privat regi (128 kr/dygn för gruppboende, 289 kr/dygn för korttidshem, 151 kr/dag för heltid och 121 kr/dag för deltid på dagligverksamhet).

Alla priser inom verksamheter för funktionsnedsatta exkluderar resor.

I prisbilaga redovisas alla ersättningsnivåer inom omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Fritid och kultur

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
Demokrati- och utvecklingsarbete	4,9		4,9	
Fältassistenter	4,9		4,9	4,6
Öppna mötesplatser	29,5	1,9	27,6	27,9
Kulturaktiviteter och föreningsbidrag	1,3		1,3	1,3
Gemensamt inom avdelningen	14,1	2,7	11,4	11,8
Öppen förskola	5,4		5,4	5,1
Summa	60,1	4,6	55,5	50,7

För gemensamma funktioner inom avdelningen avsätts 11,4 mnkr för ledningsfunktion, preventionsarbete, projektledare för att utveckla demokratiarbetet, föräldrautbildning, kollo och ÖCC. För öppen förskola avsätts 5,4 mnkr. För att erbjuda ungdomar fritidsaktiviteter och öppna mötesplatser avsätts 27,6 mnkr. För föreningsbidrag och kulturaktiviteter avsätts 1,3 mnkr.

Förvaltningen har åtta fältassistenter som jobbar aktivt för att skapa trygghet inom stadsdelen genom att föra dialog med ungdomar. Fältverksamheten fortsätter och 4,9 mnkr avsätts i budgeten för denna verksamhet.

För att täcka oförutsedda kostnader under året hålls en reserv på 1,0 mnkr, vilket är en minskning med 1,2 mnkr jämfört med föregående år.

Nämnden har erhållit 4,9 mnkr för demokrati- och utvecklingsarbete. Om kommunstyrelsen i

avstämningsärendet, i februari 2017, beslutar enligt aviserat kommer nämnden att erhålla ytterligare budget om 3,7 mnkr för demokrati- och utvecklingsarbete. Följande aktiviteter kommer att finansieras via dessa medel.

Aktiviteter, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
RCC	2,7		2,7	
Samordnare LUP	0,4		0,4	
Ferieungdomar	2,5		2,5	
Medborgarkontor	1,8		1,8	
Insatser LUP mm	1,2		1,2	
Summa	8,6	0,0	8,6	0,0

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
Arbetsmarknadsåtgärder	33,7	10,0	23,7	16,9
Ekonomiskt bistånd	134,5	20,7	113,8	116,8
Ledning och handläggning	38,9		38,9	38,6
Summa	176,4	0,0	176,4	172,3

Budgeten för ekonomiskt bistånd inklusive handläggning har minskat med 2,7 mnkr jämfört med 2016. Antalet bidragshushåll har minskat från 1 219 st. i januari 2016 till 1 128 st. i oktober 2016. Antalet bidragshushåll bedöms fortsätta minska under 2017. För att täcka andra verksamheters eventuella underskott under året föreslås en reserv på 1,0 mnkr.

De fyra AVA-anställningar som funnits under 2016 permanentas under 2017. Utifrån handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare tillsätts en tjänst som biträdande enhetschef inom försörjningsstöd samt förlängning av en projektanställd administratör som arbetar för hela avdelningen.

Anslaget för arbetsmarknadsåtgärder är 6,9 mnkr högre jämfört med föregående år och ska täcka kostnaderna för OSA, feriejobb för ungdomar samt arbetsträning/arbetsprövning. För året har 3,9 mnkr erhållits för kommunala visstidsanställningar. Samverkan kommer att ske med Arbetsmarknadsförvaltningen och Arbetsförmedlingen vad gäller dessa anställningar. Målet är att erbjuda försörjningsstödstagare anställning i staden under sammanlagt ett år.

Under året beräknas 1 250 st. ungdomar erbjudas feriejobb. Nämnden har erhållit finansiering för 950 st. feriearbeten, ytterligare finansiering sker via medel för demokrati och utvecklingsarbete.

Lokaler

Förvaltningens samlade lokalkostnader beräknas till cirka 193 mnkr. Av dessa är cirka 125 mnkr hyror för verksamhetslokaler och 68 mnkr boendehyror. Förvaltningen redovisar nedan de större lokalförändringar som planeras ske under år 2017.

Lokal	Kommentar
Förskola	
Årstaängen, Sandfjärdsgatan 12, Årsta	Tillfälligt bygglov till och med 2021. Byggnaden måste rivas

Lokal	Kommentar
	senast 2017 med anledning av markarbeten på Årstafältet.
Årstaången, Årsta	Tillfällig förskola till och med 2022 som avvecklas när Årstafältets fjärde etapp bebyggs.
Förskola Örby	Byggnation av förskola som evakueringslokal för renovering av två förskolor i Örby samt för att klara framtida barnomsorgsbehov.
Kvarntorpsgränd 13-15, Hagsåtra	Rivning samt ny förskola om 6 avdelningar utreds. Beslut under 2015.
Bjulevägen 4-6, Stureby	Ny förskola planeras i kv. Tjærtunnen intill Rörmokarens förskola. Två nya avdelningar utreds. Kommer stå klar kvartal 3, 2017.
Ramviksvägen 205, Stureby	Ny förskola om 6 avdelningar ska byggas, beställning är gjord.
Hummelvägen 10, Årsta	Beställning genomförd, bygge pågår.
Bjursätravägen 72, Rågsved	Upphandling genomförd, bygge startas vintern 2017.
Tjærtunnen, Bjulevägen 2-8, Stureby	Byggnation pågår av lokaler för två och en halv avdelning som kopplas till rörmokaren.
Terassen förskola, Tussmötevägen 195, Stureby	Tillfälligt bygglov som löper ut 2017.
Medlemmen, Medlemsvägen, Enskede gård	Kvartersförskola i JM:s flerfamiljshus. Byggnation pågår och inflyttning beräknad till första kvartalet 2018.
Stureby, Ramviksvägen 205, Enskede Gård	Projektering pågår.
Spårfinnargränd 12, Rågsved	Utredning att riva förskolan, utförs när Bjursätragatan byggs.
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	
Generellt	Behov av nya gruppboendestäder är anmält i flera detaljplaneärenden och i andra delar i verksamhetsplanen, diskussioner med byggherrar pågår.
Linde LSS gruppboendestad, Årsta	Bygge pågår, planeras stå klart kvartal 1 2018.
Gamlebo 5, LSS gruppboendestad, Stureby	Projektering pågår, planerad byggstart under 2017
Individ- och familjeomsorg	
Inga planerade lokalförändringar	
Äldreomsorg	
Omstrukturering av äldreboenden planeras.	Projektgrupp tillsatt för framtida vård- och omsorgsboenden samt trygghetsboenden.

Investeringar

Parkinvesteringar, mnkr	Kostnad	Intäkter	Netto VP 2017	VP 2016
Vätterstäliden	1,2	0	1,2	3,8
Backen	3,0	0	3,0	3,7
Grynkvarnsparcen	0	0	0	0,2
Mindre investeringar	10,8	0	10,8	6,1
LUP	3,0	0	3,0	0
Summa	18,0	0	18,0	13,8

Planeringen av investeringar för stadsdelsområdets parker och grönområden sker bland annat utifrån parkplanerna för Enskede, Årsta och Vantör.

Parkleken Backen:

En renovering av parken påbörjades 2016 efter samråd med Östbergaborna. Genom att upprusta den slitna lekparken med en hygienisk och miljövänlig plaskdammsanläggning samt en ny lek- och aktivitetspark skapas en naturlig samlingsplats för Östbergaborna.

Vätterstäliden

En omtyckt och välbesökt plats förädlas med bättre förutsättningar för lek och fritid för barngrupper och familjer. Ny tillgänglig lekutrustning byggs och platsen görs tryggare. Ny toalett byggs i anslutning till dammen.

Mindre investeringar

Medel för mindre investeringar kommer främst att användas för tillgänglighetsanpassningar av lekplatser och parkvägar samt till reinvesteringar. Fokus kommer att ligga på att öka tillgängligheten till parker och grönområden för personer med olika funktionsvariationer. Handläggare kommer att gå en kurs i tillgänglighet under året.

LUP

Arbetet med det lokala utvecklingsprogrammet kommer att pågå under året. Planering av vilka åtgärder som ska utföras i Högdalen, Rågsved, Östberga och Hagsätra påbörjas.

Resultatenheter

Resultatenheter

Enligt kommunfullmäktiges regler ska resultatenheter föra över hela sitt resultat som uppkommit av eget handlande till följande år. Dock får resultatöverföringen uppgå till maximalt 5 % av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett överskott med maximalt 10 % av enhetens bruttobudget. Uppkomna underskott i resultatfonden ska täckas i samband med nästkommande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år upplöses resultatenheten och underskottet täcks i bokslutet av nämnden.

Förvaltningen arbetar för att alla utförarenheter ska kunna bli resultatenheter. Med en tydlig ekonomi- och verksamhetsstyrning, där enheten får intäkt utifrån prestation, möjliggörs en

god budgethållning och en större självständighet för enheten. I tabellen nedan föreslår förvaltningen resultatenheter för år 2017. I huvudsak har alla enheter som föreslås vara resultatenheter idag en budget i balans och de som redan är resultatenheter har överskott i sina fonder. Ersättningarna för 2017 redovisas under respektive verksamhetsområde samt i bilaga.

Enheter som idag är resultatenheter och föreslås vara kvar	
Örby förskolor	Högdalens förskolor
Hagsätra förskolor	Rågsved 1 förskolor
Rågsved 2 förskolor	Snösätra förskolor
Dalens förskolor	Blåsut förskolor
Årsta 2 förskolor	Årsta 3 förskolor
Enskede Gårds förskolor	Östberga förskolor
Sturebys förskolor	Stureby hemtjänst
Bandhagen-Högdalen hemtjänst	Enskede hemtjänst
Rågsveds servicehus	Enskede Nya Servicehus
Gruppbofästelser Enskede-Årsta-Vantör	Assistansenheten
Utförarenheten Socialpsykiatri	Daglig verksamhet

Intraprenader När ett egenregi anbud vunnit en upphandling bildas en intraprenad. Intraprenadens villkor regleras i en överenskommelse med nämnden. Mårtengårdens vård- och omsorgsboende, Stureby vård- och omsorgsboende samt äldreomsorgens kostnhet är intraprenader.

Budgetjusteringar

Ansökan om budgetjusteringar görs med totalt 31,2 mnkr för följande ändamål.

Medel för hemlöshet

Budgetjustering begärs med 1,2 mnkr för projekt för att motverka hemlöshet. Projektet är tvåårigt och för 2017 beräknas kostnaden till 1,2 mnkr mnkr. Se bilaga 4.

Medel för klimatinvesteringar

Nämnden ansöker om budgetjustering om totalt 18,1 mnkr för klimatinvesteringar.

Klimatinvesteringar gällande stadsmiljö söks med 6,9 mnkr. Syftet är dels att göra fler Lod (Lokalt omhändertagande av dagvatten) åtgärder för att säkerställa avvattnings vid större skyfall (1,0 mnkr), dels för att öka antalet trädplanteringar och örtvegetation för att öka mängden ekosystemtjänster i stadsdelen (1,5 mnkr). Medel söks också för att öka tillgängligheten och tryggheten på gång- och cykelvägar så att fler använder dessa för att förflytta sig (3,0 mnkr) samt 30 st. solcellsdrivna komprimerande papperskorgar och 2 st. återvinningsstationer (1,4 mnkr).

Klimatinvesteringar i lokaler söks med 11,2 mnkr. Syftet är dels att byta ut till mer energisnåla vitvaror på avdelningen egen regi och förskola samt inom kultur och fritid (2,3 mnkr) samt utbyte av belysningsarmatur till LED för att minska energiförbrukningen på avdelningen egen regi och förskola samt kultur och fritid (6,9 mnkr). Dessutom söks medel för utbyte av gamla energiförbrukande ventilationsaggregat på förskola (1,6 mnkr) samt byte till avfallsskvarnar på förskola (0,4 mnkr) Se bilaga 7

Medel för åtgärder för giftfri förskola

För att arbeta mot kommunfullmäktiges mål om kemikaliesmarta förskolor söks medel för åtgärder för giftfri förskola med 8,7 mnkr. I Stockholms stads vägledning för kemikaliesmart förskola anges åtgärder i olika nivåer där insatserna skiljer sig åt vad gäller omfattningen och kostnader. För att gå vidare i arbetet behöver nu förskolorna i stadsdelen genomföra åtgärder som inte ryms inom ordinarie budget. En del av befintligt material och inredning på förskolorna innehåller farliga kemikalier och behöver bytas ut. Det handlar till exempel om soffor, sov madrasser, byggekuddar, glas, lamineringsmaskiner, ljuddämpande bord med linoleum, mattarlikarar och skötbordsmadrasser.

Kompetensutvecklingssatsning (KUS)

Nämnden ansöker budgetjustering om totalt 3,2 mnkr för kompetensutveckling (KUS). Medel söks för utbildning i demensvård för undersköterskor, Silviasystrar (1,0 mnkr), påbyggnadsutbildning inom vardagsrehabiliterande förhållningssätt för all hemtjänstpersonal (1,0 mnkr), samarbetsprojekt mellan Stureby vård- och omsorgsboende och Karolinska Institutet om trivsamma och berikade miljöer (0,6 mnkr) samt utbildning inom genus och/eller normkritik inom förskolan (0,6 mnkr). Se bilaga 6 a-d.

Omslutningsförändringar

I kommunfullmäktiges budgetram ingår endast kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet. Utöver det har nämnden kostnader och intäkter för verksamhet som säljs till andra förvaltningar, främst inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Totalt föreslås omslutningsförändringar med 386,0 mnkr i nämndens budget.

Särskilda redovisningar

Kvalitetsarbete

Förvaltningens strategiska kvalitetsarbete utgår från förvaltningsledningen, ekonomichefen, avdelningschefen för Individ och familjeomsorgen vuxna och en utredare/kvalitetsutvecklare som har ett utökat ansvar på halvtid som ils-samordnare samt för förvaltningens övergripande kvalitetsutvecklingsarbete.

Fokus i kvalitetsarbetet är att styra arbetet mot önskade resultat genom olika metoder så som lean, resultatbaserad styrning och evidensbaserad metod/praktik. Förvaltningen deltar i stadens gemensamma aktiviteter för att sprida goda idéer och metoder inom olika verksamheter, exempelvis Kvalitetsutmärkelsen.

Tillsammans ger utredare/kvalitetsutvecklare stöd till enhetscheferna med skrivarstugor vid arbetet med verksamhetsplaner, tertiärrapporter och verksamhetsberättelser. Inför arbetet med verksamhetsplanen 2017 ges också stöd för verksamheter som är intresserade av att vara med och tävla i Kvalitetsutmärkelsen, i form av erfarenhetsutbyte med enhetschefer som tävlat samt med examinatorer från förvaltningen.

Förvaltningen har 13 leanhandledare, som kan ge stöd i arbetet med att utveckla eller effektivisera processer.

Under 2016 har en arbetsform utformats för förvaltningens strategiska kvalitetsarbete:

- Under försommaren - workshop utredare/kvalitetsutvecklare och ansvariga för det strategiska kvalitetsarbetet, kring mål/målformuleringar kopplat till uppdrag i fullmäktiges budget.
- Under försommaren - workshop utredare/kvalitetsutvecklare tillsammans med förvaltningsledningen kring mål/målformuleringar kopplat till uppdrag i fullmäktiges budget
- Efter tertialrapport 2 - resultatkonferens och workshop utredare/kvalitetsutvecklare tillsammans med förvaltningens chefsgrupp. Förslag från workshopen bearbetades av utredare/kvalitetsutvecklare för att utforma kommande nämndmål med mera.
- När KF:s budget för 2017 kommit - avdelningarnas budgetkonferenser, arbeta med mål utifrån fullmäktiges uppdrag i budgeten.
- Dialogmöten på enheterna, med avdelningschef, i samband med VP-skrivande
- Innan enheternas VP förhandlas och arkiveras ska de godkännas av avdelningschef

Arbetsformen kommer att utvärderas och kan revideras under 2017.

Arbete med jämställdhetsintegrering pågår inom samtliga av förvaltningens verksamheter. För myndighetsutövande enheter ligger fokus på att säkerställa att de beslut som fattas har ett jämställdhetsperspektiv och att resurserna fördelas på ett jämställt sätt. Metoder som används är könskonsekvens - jämställdhetsanalyser och genusanalyser samt checklistor för jämställda beslut. Indikatorer har formulerats för att belysa både resultat av insatser, processer och strukturer i brukargrupperna, ur ett jämställdhetsperspektiv.

För att utvärdera förskolans kvalitet måste barns utveckling och lärande följas, dokumenteras och analyseras. Verksamheten dokumenteras och följs upp av pedagogerna med hjälp av olika modeller till exempel Stockholm stads självvärderingsverktyg, kvalitetsindikatorn (WKI) och förvaltningens gemensamma planerings och utvärdering underlag för förskolorna.

Individ- och familjeomsorgen barn och unga kommer att prioritera metodutveckling i form av Signs of Safety där fokus är att göra barn, föräldrar och andra involverade, delaktiga samt engagerade i samtal och dialog runt den oro som finns för barnet.

Inom Individ och familjeomsorg för vuxna fortsätter arbetet med ökad brukarmedverkan med stöd av förbättringsteam. Under 2017 kommer också en brukarrevision genomföras inom missbruksvårdens öppenvård. Varje höst genomförs brukarundersökningar. Bland saker som kommer att vidareutvecklas under 2017 finns stöd i boendefrågor, för att undvika att personer/familjer vräks, för att lära sig att sköta ett eget boende med mera.

Inom verksamheten för ekonomiskt bistånd fortsätter utvecklingsarbetet med handläggarstöd och digital förnyelse, kopplat till handläggarstödet. Stödet ska belysa brukarens olika steg/faser för att bli självförsörjande och ge ett metodstöd för handläggarna med struktur, checklistor med mera. Handläggarstödet kommer att anpassas för att kunna användas inom flera verksamheter.

Inom Beställaravdelningen finns ett särskilt mötesforum för kvalitetsutvecklingsfrågor, ett så kallat kvalitetsråd. Inom kvalitetsrådet behandlas frågor som mål och budget, inkomna avvikelser samt rapporter om resultat från genomförda verksamhets- och avtalsuppföljningar.

Avdelning egen regis verksamheter utför varje höst egna brukarundersökningar. Varje vecka

tillfrågas dessutom varje brukare om hur de upplevt veckan som gått. Detta dokumenteras sedan av respektive kontaktman i brukarens dokumentation.